

2017 | ЖЫЛДЫҚ ЕСЕП

"ҚАЗАҚСТАН ҚОР БИРЖАСЫ" АҚ

МАЗМҰНЫ

басқарма төрайымының үндеуі.....	2
БИРЖА ТУРАЛЫ.....	4
НЕГІЗГІ ТРЕНДТЕР.....	8
2017 жылдағы әлемдік нарықтың конъюктурасына шолу	8
2017 жылдағы маңызды уақиғалар мен іс-шаралар хронологиясы.....	14
FTSE елдік классификасындағы мәртебенің жақсаруы	18
KASE нарықтарына шолу.....	19
операциялық және Қаржылық нәтижелер	31
Кірістер.....	31
Шығыстар.....	32
Операциялық қызметтің нәтижелері	32
KASE ДАМУЫ ЖӘНЕ СТРАТЕГИЯСЫНЫҢ ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛУЫ	33
1 стратегиялық бағыт. Биржалық нарықты дамыту	33
2 Стратегиялық бағыт. KASE және оның қызметтерінің клиенттерге бағдарлануын арттыру	46
3 Стратегиялық бағыт. Бизнесінің тиімділігі және бәсекеге қабілеттілігін арттыру.....	52
КОРПОРАТИВТІК ЕСЕП.....	56
Корпоративтік басқару	56
Персоналды басқару.....	64
Халықаралық қызмет	66
Тәуекелдерді басқару жүйесі.....	69
Ішкі аудит жүйесі	71
Экологиялық жауапкершілік.....	73
ҚЫСҚАРҒАН СӨЗДЕР ЖӘНЕ ТЕРМИНДЕР.....	74

БАСҚАРМА ТӨРАЙЫМЫНЫҢ ҮНДЕУІ

Құрметті акционерлер мен серіктестер!

2017 жыл –KASE жаңа табыстары мен жетістіктерінің жылы. Сауда-саттық көлемі тарихи максималды мәніне 151,5 трлн. теңгеге жетті, бұл 2016 жылдың көрсеткішіне қарағанда 60,3 % артық. Барлық биржалық нарықтар оң динамиканы көрсетті. Бағалы қағаздар нарығындағы мәмілелер көлемі 3 есеге, ақша нарығында – 64 %-ға, шетел валюталарының нарығында – 17,6 % өсті. Акциялар нарығындағы капитализация бір жылда 20 %-ға өсіп тарихи мәніне жетіп 17,1 трлн теңгені құрады, Биржада айналыстағы корпоративтік борыштың көлемі 8 % өсіп, 8,9 трлн теңгеге жетті. KASE сауда-саттық тізімдерінде 2018 жылдың 01 қаңтарындағы жағдай бойынша 110 эмитент шығарған 127 атаудағы акциялар болды, бұл да тарихи максимум болып табылады, және 66 эмитенттің 262 корпоративтік облигациялары бар. 2017 жылдың қорытындысы бойынша KASE Индексінің мәні 59 % өсіп, тоғыз жылдық максимумды жаңартты. Bloomberg мәліметі бойынша, KASE Индексі өсім жылдамдығы бойынша әлемде үшінші орынға иеленді.

Жыл барысында KASE 2016-2018 жылдарға арналған Биржаның Даму стратегиясымен анықталған, KASE клиенттерге бағытталуын арттыруға, оның инновациялар мен коммуникацияларға ашықтығы және нарыққа қатысушылардың мұқтажын тиімді қанағаттандыру қабілеттілігіне бағытталған бірнеше бағыттар бойынша жұмыс жасады.

2017 жылдың ең маңызды жобаларының бірі – листинг құрылымын өзгерту. Осының арқасында кіші және орта компаниялар үшін Биржаға қолжетімділікті жеңілдетуге мүмкіндік берді, ал инвесторларға – нарықтағы өтімділік пен тәуекелдердің деңгейіне объективті бағалауға бағыт-бағдар берді.

Клирингілік қызметті дамыту бойынша жұмыстар барысында жаңа қаржы құралдарын T+2 сызбасы бойынша есеп айырысу жүйесіне ауыстыру жүзеге асырылды. Тәуекелдерді басқару жүйесін жетілдіру мақсатында бірыңғай шектелім механизмі енгізіліп, нарыққа

қатысушыларға қолжетімді өтімділікті тиімдірек басқаруға мүмкіндік берді. Осы жобаларды іске асырудың негізгі мақсаты биржа клиенттеріне, биржалық бизнесті жүргізудің халықаралық стандарттарына сай, жоғары сапалы қызметтер ұсыну болып табылады.

Атқарылған жұмыстардың нәтижесі Қазақстанға FTSE елдік сыныптама шегінде Frontier market мәртебесін беру болды. Қазақстанды FTSE Индексінің "шекаралық" нарықтар санынан енгізілуі қор нарығының тұрақты қызмет етуін сипаттайды және ірі шетелдік институционалды инвесторларды капитал нарығына тартуда маңызды қадам болып табылады.

Жыл бойы KASE инвесторлық базаны кеңейту, жаңа сауда-саттыққа қатысушыларды және бағалы қағаздардың эмитенттерін тартуға бағытталған жұмысын жалғастырды. Осы жұмыс шегінде "Атамекен" ҚР ҰКП ынтымақтастықта, сондай-ақ брокерлік компаниялармен бірлесіп, Қазақстанның түрлі аймақтарына барып, әлеуетті листингілік компаниялар үшін оқыту семинарларын ұйымдастырып, кездесулер өткізді. Осы жұмыстың нәтижесінде Биржаның сауда-саттық тізімдері 15 жаңа эмитентке толықтырылып, олардың бесеуі Қазақстанның түрлі аймақтарынан болды.

Халықаралық бағытта KASE серіктестермен ұзақ мерзімді қарым-қатынастар құру стратегиясын ұстанады. 2017 жылы "Московская биржа" КАҚ (MOEX) және Bank of China limited өзара түсіністік туралы меморандумдарға қол қойды. KASE Еуро-азиялық қор биржалар федерациясының (FEAS) мүшесі болып табылатын, биржалар өкілдеріне арналған жыл сайынғы оқыту тренингін (Onsite Training) өткізді.

2017 жылды қорытындылай отырып, KASE болашаққа оптимизммен көз жүгіртеді, жұмыстағы жоғарғы кәсібилік, сенімділік пен өз клиенттер мен серіктестерге қатысты жауапкершілік сияқты құндылықтардан айнымайды. Биржа эмитенттер үшін қаржы тарту, сондай-ақ жергілікті және шетелдік инвесторлар үшін бос қаржыларды инвестициялау мүмкіншіліктерін кеңейтуге бағытталған, жобаларды әрі қарай жалғастырады.

Алина АЛДАМБЕРГЕН, Басқарма Төрайымы

БИРЖА ТУРАЛЫ

Қазақстан қор биржасы (KASE) Қазақстанның әмбебап биржалық сауда-саттық алаңы болып табылып, өз клиенттеріне акциялардың, корпоративтік және мемлекеттік облигациялардың, шетел валюталарының, ақша нарығының қаржы құралдарның және фьючерстерінің сауда-саттығы бойынша қызметтердің кең спектрын ұсынады.

Бір сауда-саттық алаңында түрлі нарықтардың интеграциясы KASE бәсекеге қабілеттілігінің бірегей артықшылығы болып табылады және Биржа клиенттеріне өз инвестицияларын тиімдірек басқаруға мүмкіндік береді.

KASE бизнесіне бағалы қағаздардың листингі және өзге де қаржы құралдарын айналысқа жіберуге рұқсаттама беру, сауда-саттықтың трлі әдістерін қолдана отырып, қаржы құралдарының сауда-саттығын ұйымдастыру, сауда-саттық алдындағы және одан кейінгі процедураларды жүзеге асыру, бағалы қағаздарды орналастырғанда букраннер функциясын атқару, жеке биржалық нарықтарда клиринг пен есеп айырысуларды іске асыру, нарықтық тәуекелдерді басқару, сондай-ақ нарықтық ақпаратты сату және технологиялық шешімдерді жеткізу кіреді.

Биржаның өзі әзірлеген ақпараттық жүйелерінің кешені бар, соның көмегімен сенімділіктің, қорғалғандығының және бизнестің үздіксіздігін қолдаудың тиісті деңгейі қамтамасыз етіліп, өз қызметінің негізгі түрлерін жүзеге асырады. Биржа қолданылатын жүйелердің модернизациясы бойынша және қаржы құралдары сауда-саттығын ұйымдастырудың қолданымды әлемдік стандарттарды енгізу және қосалқы қызмет түрлерін жүзеге асыру бойынша тұрақты негізде жұмыс жүргізеді.

KASE мамандары әзірлеген, сауда-саттық жүйесінің бағдарламалық қамтуы келесілерге қолжеткізеді:

- сауда-саттық әдістерінің жиынтығын қолданумен қаржы құралдарының сауда-саттықтарын өткізу;
- нақты уақыт тәртіптемесінде сауда-саттыққа қатысушылардың ақша және қаржы құралдары

бойынша жайғасымдарын, осы жайғасымдардағы орнатылған шектелімдерін ескерумен, қадағалау;

- жергілікті және қашықтағы пайдаланушыларды қосу;
- биржалық ақпаратты таратудың сыртқы жүйелерімен интеграциялауды жүзеге асыру;
- бағалы қағаздарды орналастыру немесе кері сатып алу бойынша сауда-саттық өткізу барысында өтінімдер кітабын қалыптастыруды жүзеге асыру.

Биржаның клирингілік жүйесі келесінің жүзеге асыруға мүмкіндік береді:

- Биржаның сауда-саттық жүйесінде жасалған мәмілелер бойынша ақпаратты жинау, өңдеу және есепке алу;
- қаржы құралдарымен жасалған мәмілелер бойынша жайғасымдардың клирингі, соның ішінде сауда-саттыққа қатысушылар мен қаржы құралдары бойынша неттинг әдісімен;
- қаржы құралдарымен жасалған мәмілелер нәтижесінде сауда-саттыққа қатысушылардың есеп айырысуға қатысатын (төлемдерді жүзеге асыратын) субъектілердің талаптарын немесе міндеттемелерін анықтау;
- орталық депозитарийге немесе қаржы құралдарымен жасалған мәмілелер бойынша есеп айырысуларды (төлемдерді) жүзеге асыратын, өзге ұйымға клирингілік қызметтің нәтижелері бойынша ақпараттар дайындау және ұсыну.

Биржаның есептесу жүйесіне қажетті бағдарламалық қамту және Биржаның қазақстандық теңгемен және шетел валюталарымен есеп айырысуға арналған жеке корреспонденттік шоттарының желісін қамтиды. Осы есеп айырысу жүйесі арқылы шетел валюталарымен және деривативтермен жасалған биржалық мәмілелер бойынша есептесулер жүзеге асырылады.

2016-2018 жылдарға арналған Биржаның Даму стратегиясына сәйкес KASE мақсаты техникалық модернизация, маркетингілік белсенділік пен ашық

ақпараттық саясатпен бір кешенде және инвесторлар мен бағалы қағаздар эмитенттерінің мүддесіне асқан қызығушылық биржалық нарықтың өтімділігіне, сондай-ақ қор нарығының қаржы құралдары арқылы бизнесті қаржыландыру үлесін арттыруға қолжеткізеді.

Стратегиялық мақсаттарға жету үшін Биржа нарыққа бағалы қағаздар эмитенттері мен инвесторларды тарту бойынша, сондай-ақ көрсететін қызметтердің сапасын арттыру бойынша жұмыстар жүргізеді.

Есептік жылда Биржаның тізімінде 150-ден астам эмитенттің бағалы қағаздары тұрған, олардың ішінде Қазақстан Республикасының мемлекеттік сыңайлы сектордың ең ірі компаниялар, экономиканың түрлі секторындағы жеке компаниялар.

Қазақстан Республикасының 32 лицензияланған екінші деңгейдегі банктерінің 30, барлық лицензияланған брокерлік ұйымдары, мондай-ақ шетелдік және халықаралық қаржы ұйымдары Биржа мүшелері және биржалық сауда-саттыққа қатысушылары болып табылады.

2018 жылдың 01 қаңтарындағы жағдай бойынша 56 қаржы ұйымы KASE мүшесі болып табылады, олардың ішінде:

- Биржадағы сауда-саттыққа рұқсат етілген бағалы қағаздардың сауда-саттығына қатысу құқығы бар, "қор" санаты бойынша 47 мүше;
- шетелдік валюталардың сауда-саттығына қатысу құқығы бар, "валюталық" санаты бойынша 33 мүше;
- туынды қаржы құралдарының сауда-саттығына қатысу құқығы бар, "деривативтер" санаты бойынша 22 мүше.

Қаржы құралдарының сауда-саттығын ұйымдастыру, клирингілік және есептесулік қызметтермен қатар, KASE инвесторлар мен нарықтың кәсіби қатысушыларына, нақты уақыт тәртіптемесінде ұсынылатын, биржалық ақпаратты, мұрағаттық және анықтамалық мәліметтерді қамтитын, ақпараттық өнімдердің кең спектрін ұсынады.

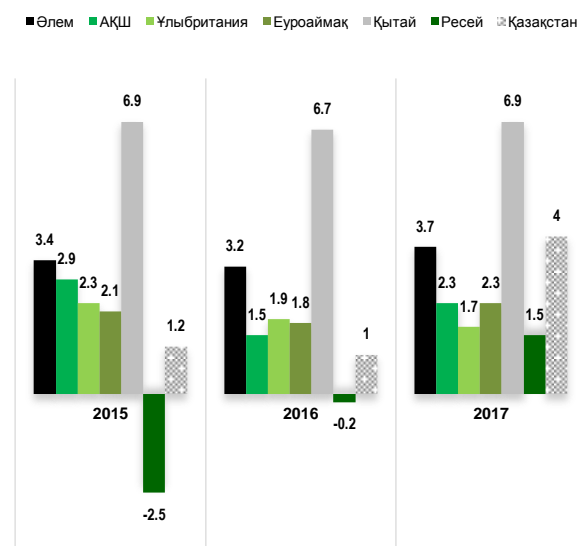
Биржаның баға белгілеу ақпараттары мен жаңалықтары, листингілік компаниялар туралы мәліметтер бүкіл әлем пайдаланушыларына түрлі форматтарда және тәртіпте-мелерде KASE интернет-сайты мен Thomson Reuters және Bloomberg ақпараттық агенттіктерінің ақпараттық жүйелері арқылы қолжетімді.

KASE қор нарығындағы және ақша нарығындағы KASE индекстерін (барлығы 10 индекске жуық) есептеу және олардың мәндері туралы мәліметтерді жеткізуді жүзеге асырады, олар нарықтың кәсіби қатысушылары үшін бағыт-бағдар болып қызмет етіп, нарықтың және оның сегменттерінің ахуалын бағалау үшін қолданылады.

НЕГІЗГІ ТРЕНДТЕР

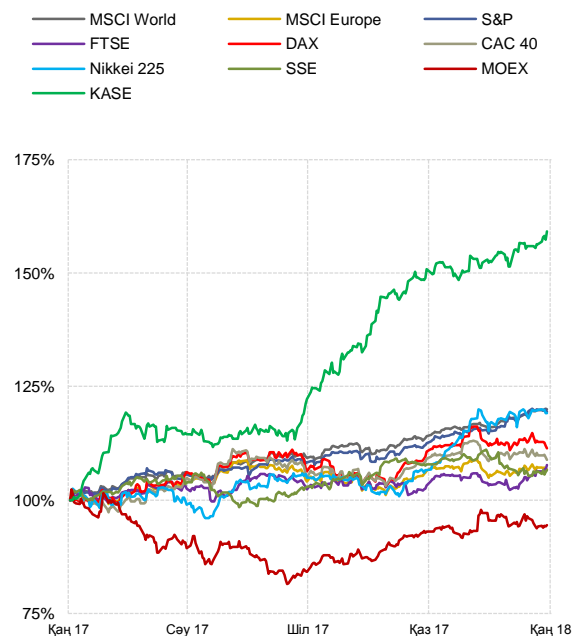
2017 жылдағы әлемдік нарықтың конъюктурасына шолу

1 СУР.: ӘЛЕМНІҢ КЕЙБІР ЕЛДЕРІНІҢ ЖІӨ ДИНАМИКАСЫ, ӨТКЕН ЖЫЛҒА %-БЕН

Дерек көзі: Bloomberg Terminal

2 СУР.: ДҮНИЕЖІЗІЛІК ҚОР ИНДЕКСТЕРІНІҢ ДИНАМИКАСЫ, ЖЫЛ БАСЫМЕН САЛЫСТЫРҒАНДА %

Дерек көзі: Bloomberg Terminal

2017 жыл әлемдік экономиканың болжамды көрсеткіштерден тезірек қалпына келуімен сипатталды. Жыл қорытындысы бойынша ЖІӨ әлемдік өсімі 3,7% құрады. Бұл көрсеткіштің өсуі әлемнің жалпы өнімінің төрттен үш бөлігін құрайтын 120 елде байқалды. Бұл 2010 жылдан бастап әлемдік экономикадағы ең кең және синхрондалған өрлеу. Көптеген халықаралық қаржылық институттары 1 жыл ішінде ЖІӨ әлемдік өсу қарқындарының болжамын қайта қарады. ХВҚ болжамы бойынша 2018-2019 жылдар аралығындағы әлемдік экономиканың өсімі 3,9% құрайды¹.

2017 жылы Brent маркалы мұнайдың орташа жылдық бағасы 21% өсті, негізгі қолдау факторы – мұнай өндіруді шектеу туралы ОПЕК келісімін ұзарту болды. Мұнай бағасы 2014 жылы ең жоғары шегінен тыс қалғанына қарамастан, 2017 жылдың оңтайлы баға динамикасы әлемнің бірнеше еліндегі экономикалық және ақша-несие саясатының қарқынды шараларын жүзеге асыруға ықпал етті. Өсім басқа да негізгі ресурстардың бағасымен сипатталды, газдың орташа жылдық бағасы - 28%, көмір – 34,3%, темір – 21%, мыс – 28% өсті. Тұрақтылық жағдайындағы резервтік актив ретінде алтын бағасы – 0,7% өсті.

Экономикалық индикаторлар бойынша позитивті күтулердің аясында 2017 жылы қор нарығы айтарлықтай өсуді көрсетті. Әлемдік қор нарығының жаңдайын сипаттайтын MSCI World индексі 20,1% өсті. Индекс 2013 жылдан бастап ең жоғарғы өсу қарқынын (24,1%) көрсетіп келе жатыр².

АҚШ. 2017 жылдың қорытындысы бойынша АҚШ экономикасы 3% өсті, инфляция деңгейі 2,1%, соңғы үш жылда ең жоғары өсімді көрсетті. ФРЖ есептік жылы ақша-несие саясатын қатаңдатуды жалғастырып базалық ставканы бірте-бірте ұлғайтты, ол жылдың

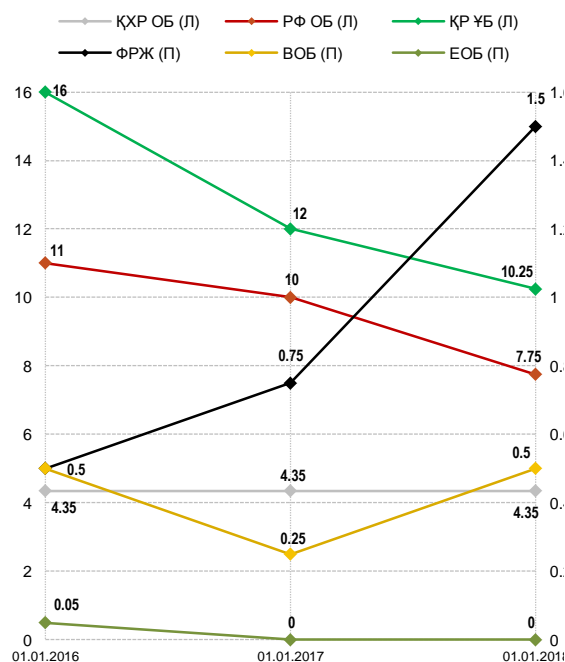
¹ International Monetary Fund // World Economic Outlook Update, January 2018.

² Bloomberg Terminal.

соңына қарай 0,25% үш есе өсіп, жылына 1,25 – 1,50 % жетті. 2017 жылдың басында АҚШ атқарушы биліктің орны ауысты, ел президенттігіне республикандық Дональд Трамп сайланды. Маңызды экономикалық шешімдердің бірі – АҚШ Транстынықмұхиттық серкітестігі, сондай-ақ, ауқымды салық реформасының жүруі болды. Ауқымды американдық индекс S&P 500 саяси қауіптен және жылдам әрі қатаң монетарлық саясатқа қарамастан, 2017 жылдың қорытындысы бойынша 19,3% артып, ең жоғары тарихи белгі бойынша жабылды.

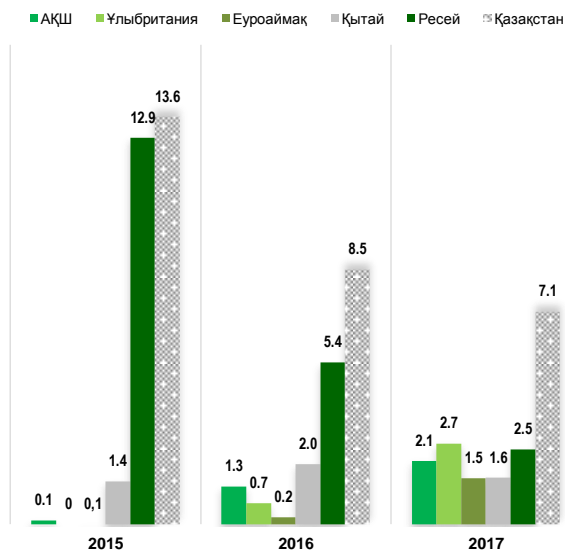
Еуропалық одақ. ЕЭК қор нарығы неғұрлым қарапайым нәтижелер көрсетті. MSCI Europe индексі 2017 жылдың қорытындысы бойынша 7,3 қосты. Құрлықтық бөлігіндегі өсу сенімді болды (DAX +12,8 %, CAC 40 +9,3 %), аралдық бөлігіндегі индекс өсімі FTSE 7,6%-ды құрады. Еуроаймақта экономикалық өсім жыл соңына қарай 2,5% құрады, ал жылдық инфляция 1,4% құрады. Инфляцияның 2% деңгейінде сақталмауы ЕОБ қайта қаржыландыру ставкасын нөлге дейін сақтап қалуына себеп болды. 2017 жылдың ішінде еуропалық реттеуші еуроаймақ экономикасына инфляциялық қысымның ұлғаюына қолдау көрсетуді жалғастырды және өңірдің ақша-несие саясатының параметрлерін өзгертпеді. Атап айтқанда, 2017 жылғы сәуірден бастап ай сайынғы сатып алынған активтердің айлық көлемі 60 млрд еуроға белгіленді. 2017 жылдың қарашасында Англия Банкі фунт девальвациясынан туындаған мақсаттық инфляцияның артуын ескере отырып, 2008 жылдан бастап алғаш рет базалық ставканы жылына 0,25% -дан 0,50% -ға көтерді. Англияның Орталық банкі сондай-ақ мемлекеттік облигацияларды 435 млрд. фунт деңгейінде сатып алу және корпоративтік облигацияларды 10 млрд. фунт деңгейінде сатып алу бағдарламасының көлемін сақтап қалды. Жалпы алғанда, 2017 жылы базалық мөлшерлемелердің ұлғаюы соңғы жылдары әлемдегі ең ірі орталық банктердің бірінші рет сол бағытта жүріп келе жатқанын және дағдарыстан кейінгі кезеңнің жұмсақ ақша-несие саясатының аяқталуына көшуін көрсетеді.

3 СУР: ӘЛЕМНІҢ ОРТАЛЫҚ БАНКТЕРІНІҢ ӨЗЕКТІ МӨЛШЕРЛЕМЕЛЕРІНІҢ ӨЗГЕРУ ДИНАМИКАСЫ, ЖЫЛДЫҚ %

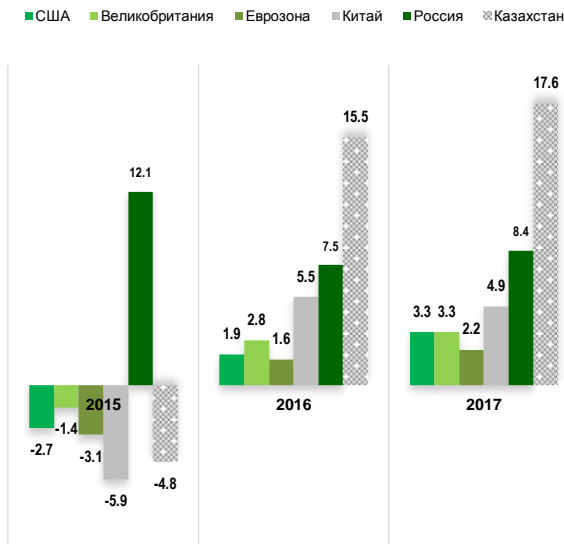
Дерек көзі: Bloomberg Terminal

4 СУР.: ТҰТЫНУШЫЛЫҚ БАҒАЛАРДЫҢ ДИНАМИКАСЫ, ЖЫЛДЫҚ % КӨРСЕТІЛІМДЕ

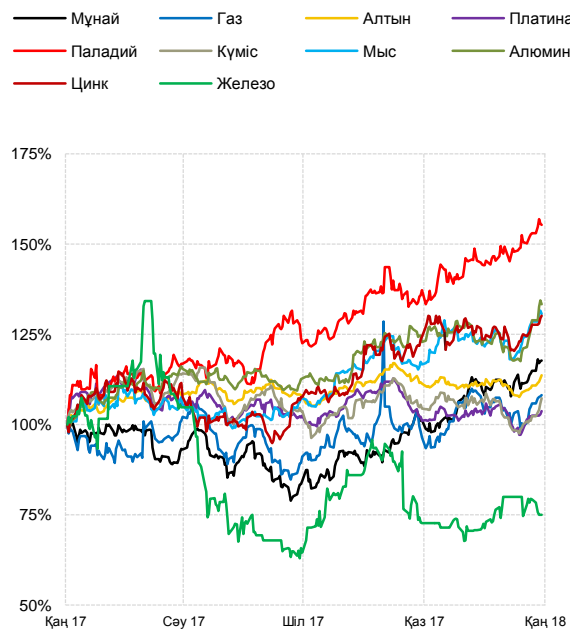
Дерек көзі: Bloomberg Terminal

5 СУР.: ӨНЕРКӘСІПТІК ӨНІМДЕРДІ ӨНДІРУШІЛЕРІ БАҒАЛАРЫНЫҢ ИНДЕКСІ, ЖЫЛДЫҚ % КӨРСЕТІЛІМДЕ

Дерек көзі: Bloomberg Terminal

6 СУР.: НЕГІЗГІ ШИКІЗАТ ТАУАРЛАРЫ БАҒАЛАРЫНЫҢ ДИНАМИКАСЫ, ЖЫЛ БАСЫНМЕМ САЛЫСТЫРҒАНДА %

Дерек көзі: Bloomberg Terminal

Қытай. Қытай экономикасы үшін 2017 жыл қызып кету жағдайы және қалыпты өсу қарқыны кезінде баланстың жаңа жағдайларын шығу жылы болды. 2017 жылы Қытай экономикасы көптеген сарапшылардың, оның ішінде халықаралық қаржы институттары күтулерінен асатын, жеті пайыз өсім орын алды. Экономикалық өсу, өткен жылдардағыдай, негізінен (2017 жылдың желтоқсаны - 2016 жылдың желтоқсаны, 6,2%) өнеркәсіптік өндіріс көлемінің өсуінен болды. 6,2% - жылдық инфляция деңгейі - 1,8%, өндірушілердің бағасы - 6,2%. Кедейлік деңгейін төмендетуге, қоршаған ортаның ластану деңгейін төмендетуге және борыштық және қаржылық тәуекелдерге қарсы тұруға бағытталған Си Цзиньпиннің экономикалық реформасы Қытайдың тұрақты өсуінің жаңа факторлары бола алады.

Ресей. 2017 жылы Ресейде ЖІӨ-нің өсуі 1,5% құрады, ағымдағы бағалар бойынша алғашқы бағалау бойынша 92,082 триллион рубльге жетті. Инфляция тарихи төменгі деңгейге дейін төмендеді, 2,5%. Ағымдағы конъюнктура РФОБ ақша саясатын жеңілдетуіне мүмкіндік берді. Жыл ішінде негізгі мөлшерлеме алты есе төмендеді, жылына 10,0%-дан 7,75% -ға дейін.

Қазақстан. 2017 жылы, Қазақстанның экономикасы әлемдік шикізат бағасының қалпына келтіру барысында 4,0 %³ өсті. ЖІӨ өсуінің негізгі драйвері шикізат секторы, сондай-ақ өткен жылдың төмен базалық әсері болды. Оң динамика өнеркәсіпте (7,1%), көлік қызметтерінде (4,8%), байланыста (3,3%), саудада (3,2%), ауыл шаруашылығында (2,9%) болды және құрылыста (1,9%) байқалады. Жылдық инфляция жылы 7,1% құрады, 2016 жылы 8,5% -ды құрады. Азық-түлік тауарларының бағасы 6,5% өсті, азық-түлік емес өнімдер - 8,9%, ақылы қызметтер - 5,9% өсті

2017 жылы Қазақстанның қаржы нарығында мынадай негізгі оқиғалар орын алды.

Базалық мөлшерлеменің төмендеуі. Қазақстанда қалыптасқан қолайлы макроэкономикалық конъюнктура, бизнес-ортаны инфляция және жандандыруға тежелуі,

³ ҚР ҰЭМ Статистика жөніндегі комитет

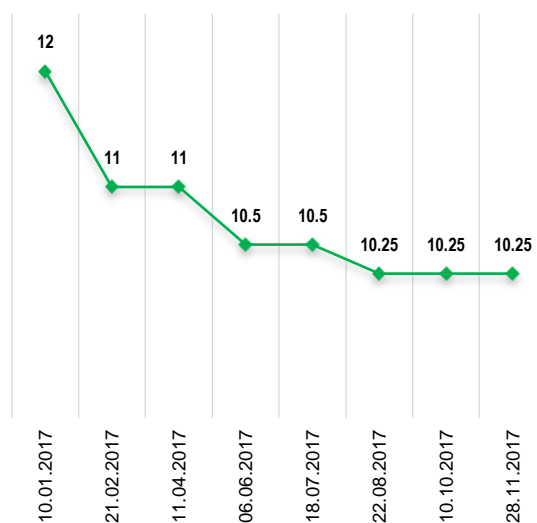
атап айтқанда, Ұлттық Банк жыл басында 12% -дан 10,25% -ға дейін, оның негізгі пайыздық ставканы төмендетті мүмкіндік берді. Бұл бизнестің қарыз алу құнына оң әсерін тигізді.

Жаңа тәуекелсіз қисықты құру. 2017 жылы Ұлттық Банк Қаржы министрлігімен бірлесе отырып, кірістілік қисығын қалыптастыру бойынша жұмысты жалғастырды, бұл жергілікті компаниялар үшін борыштық капиталдың бағасын анықтаудағы негізгі критерий болып табылады. Ағымдағы жылы Ұлттық Банктің қысқа мерзімді ноттар бойынша шығарылымы жалғасты. Бұдан басқа, ұзақ мерзімді (10 жылдан астам) қаржылық құралдардың кірістілігін белгілеу мақсатында тамызда мемлекеттік бағалы қағаздар Ұлттық Банктің меншікті портфелінен 12, 15 және 17 жылға дейін сатылды. Қаржы министрлігі өтеу мерзімі 2 жылдан 15 жылға дейінгі мемлекеттік бағалы қағаздарды шығарды. 2017 жылдың аяғында жаңартылған тәуекелсіз қисық сызық көбірек болды, ал 2016 жылғы қисыққа қарағанда спрэд 200 жылға жуық болды. 12-20 жыл кірістілік көкжиегінде екі есеп беру күніне кірістілік 8,5%-9,3% аралығында болды

"Қазақстан Халық жинақ банкі" АҚ және "Казкоммерцбанк" АҚ бірігуі. 2017 жылдың шілдесінде "Қазақстан Халық жинақ банкі" АҚ "Казкоммерцбанк" АҚ жай акцияларының 96,81% сатып алды. Мәмілеге дейін "БТА Банкі" АҚ 2,4 триллион теңге сомасындағы "Казкоммерцбанк" АҚ алдындағы берешегін толығымен өтеді.

Банк жүйесін сауықтандыру бағдарламасы. Ұлттық Банк 2017 жылы банк секторының қаржылық тұрақтылығын күшейту бағдарламасын жүзеге асырды, оның шеңберінде Ұлттық Банктің еншілес құрылымы бес банктің 15 жылдық реттелген облигацияларын сатып алды ("АТФБанк" АҚ, "Еуразиялық банк" АҚ, "Цеснабанк" АҚ, "Банк" АҚ "Банк ЦентрКредит Банк" АҚ, "Bank RBK" Банкі "АҚ), акционерлер болашақта қаржы институттарын қайта капиталдандыруды талап етеді. Осы бағдарлама бойынша 2017 жылы жалпы сомасы 620 млрд теңгеге облигациялар орналастырылды.

7 СУР.: 2017 ЖЫЛЫ ҚАЗАҚСТАНДА БАЗАЛЫҚ МӨЛШЕРЛЕМЕНІҢ ТӨМЕНДЕУ ДИНАМИКАСЫ, ЖЫЛДЫҚ %

Дерек көзі: Ұлттық Банк

Теңгенің тұрақтылығы. 2017 жылдың қорытындысы бойынша теңгенің АҚШ долларына қатысты біршама күшеюі байқалды, ал орташа жылдық көрсеткіш 2016 жылы 342,16 теңгеден 2017 жылы 326,00 теңгеге дейін нығайды. Ұлттық валютаның тұрақтылығы инвесторлардың теңгемен ұсынылған құралдарға, оның ішінде бағалы қағаздар нарығында қызығушылықтарын сақтап қалуға мүмкіндік берді.

Әлемдегі биржалық нарықтың даму тенденциялары

2017 жылы барлық әлемдік биржалар үшін оң нәтижелермен аяқталды. Қор индексі жоғары көрсеткіштерді жоғарылату үшін өсті және олардың өсуі 2017 жылы нарық белсенділігінің өсуіне негіз болды.

Төменде 2016 жылғы ұқсас көрсеткіштермен салыстырғанда WFE⁴ деректері негізінде құрастырылған әлемдік биржа нарығының негізгі көрсеткіштері берілген:

- ішкі нарықтың дүниежүзілік капитализациясы 22,6 % өсіп, жаңа рекордтық деңгейге 87,1 трлн АҚШ долларына жетті. Аталған көрсеткіштер барлық өңірлердегі капитализацияның өсуімен шарттарлып, Америка өңірінде – 17,8 %, Тынық мұхит-Азиялық өңірде – 27,6 %, EMEA өңірлерінде – 24,3 % құрады;
- акциялар сауда-саттығының көлемі ақшалай көріністе 2,6 % төмендеді. Сауда-саттық көлемінің өсімі EMEA (+3,3 %) тіркелді, Американдық және Тынық мұхит-Азиялық өңірде сәйкесінше 4,7% және 1,9 % төмендеген;
- акциялармен жасалған мәмілелердің саны 5,1 % төмендеді, осы көрсеткіш Америкадағы аталған көрсеткіштердің төмендеуіне байланысты болды, ал сол уақытта Тынық мұхит-Азиялық, EMEA өңірлерінде 0,04% және 1,9 % өсім байқалды;
- жаңа листингтердің саны мен инвестициялық ағынның IPO арқылы көлемі 47,8 % және 50,6 % өсті.

⁴ World Federation of Exchanges // World Federation of Exchanges publishes 2017 full year market highlights.

Жаңа IPO басым бөлігі Америка өңірінен түсті, бұл өңірде IPO саны бойынша және тартылған қаражаттың көлемі 85,1 % және 146,2 % өсті. АҚШ мемлекетінде IPO басым бөлігі технология саласымен және денсаулық сақтау саласымен айналысатын компаниялардан түсті. EMEA аймағында жаңа IPO саны өсіп және IPO арқылы тартылған инвестициялар көлемі 53,4% және 69,7 % құрады. Жаңа листингтер бойынша басым бөлікті LSE Group (аймақ бойынша 38,1 %) құрап, Brexit байланысты белгісіздігіне қарамастан екінші орында 86 жаңа листингтерімен (аймақ бойынша 23,7% жаңа листинг) Nasdaq Nordic биржасы жайғасты.

ЖАҢА РЕКОРДТАР ЖЫЛЫ

сауда-саттық көлемі

151,5 трлн теңге

+60 %

сауда-саттық мәмілелерінің саны

302 183

+56 %

жаңа эмитенттер

+15

KASE индексінің өсуі

2 162,69

+59 %

акциялар нарығының капитализациясы

17,1 трлн теңге

+20 %

Корпоративтік борыштың көлемі

8,9 трлн теңге

+8 %

2017 жылдағы маңызды уақиғалар мен іс-шаралар хронологиясы

Қаңтар

10 қаңтардан бастап KASE сайтының Ақпараттық өнімдер бөлімінде, KASE листингілік компанияларының корпоративтік оқиғалар күнтізбесінің апта сайынғы жарияланымдары басталды

25 қаңтарда қазақ тілді БАҚ өкілдерін "Іскерлік журналистика мектебі" жобасының аясында оқу дәрістері өткізілді.

Ақпан

2 ақпан күні KASE мүшелері алғашқы шетелдік брокер "УНИВЕР Капитал" ЖШС ұйымына қабылданды.

9 ақпан KASE биржаның T+2 есеп айырысу тәртіптемесі қолданылатын, қор нарығындағы маржа бойынша өтінімдер мен мәмілелердің бірыңғай шектелім жүйесіне көшті.

15 ақпан Биржаның ең белсенді мүшелерін, листингілік компаниялардың, сондай-ақ 2016 жылдың қорытындысы бойынша БАҚ өкілдері байқауының жеңімпаздарын марапаттау рәсімі болып өтті.

Наурыз

Наурыз айында FTSE елдік классификациясы аясында "Клиринг және есептесулер" критерийлері бойынша жайғасымы артты.

9 наурызда KASE гендерлік теңдікке арналған бағалы қағаздар сауда-саттығының ашылу салтанатын жасады.

14 наурыз "Қазақстан Республикасының борыштық нарығына" байланысты II дәңгелек үстел болып өтті, ұйымдастырушылары KASE және Cbonds-Congress компаниясы.

28 наурызда Global Money Week аясында "Биржалық симулятор – 2017" KASE оқыту жобасының ресми ашылу салтанаты болып өтті.

Сәуір

06 сәуірде KASE өкілдері мен ресейлік жетекші брокерлерімен Мәскеу биржа аясында кездесу болып өтті.

21 сәуірде KASE, инвесторлардың мүддесін өкілдейтін, бағалы қағаздар нарығының кәсіби қатысушыларымен "KEGOC" АҚ арналған "Эмитент күнін" өткізді.

26 сәуірде Астана қаласында KASE "Home Credit and Finance Bank" АҚ Еншілес банкінің облигацияларын орналастыру бойынша роуд-шоуға қатысты.

Мамыр

05 мамырда "Биржалық стимулятор" оқыту байқауының қорытындысы бойынша қатысушыларды марапаттау рәсімі болып өтті.

26 мамырда KASE "Қазақстан Даму Банкі" АҚ институционалды инвесторлары мен бағалы қағаздар нарығына кәсіби қатысушыларының қатысуымен "Эмитент күнін" өткізді.

31 мамырда KASE "Қазақстан темір жолы" ҰҚ" АҚ қатысуымен ақпараттық жергілікті инвесторлардың рубльмен номинацияланған облигацияларды орналастыру аясында "Эмитент күнін" өткізді.

Маусым

01 маусымнан бастап KASE ресми тізімінің құрылымы өзгерді.

02 маусымда екінші деңгейдегі банктердің қызметкерлеріне "Private Banking" оқу өткізілді.

20 маусымда "Инвесторлар мен мүдделі тараптардың өзара байланысының негізі" атты оқу семинары өткізілді

20 маусымда KASE мен "Мәскер биржасы" (MOEX) ААҚ арасында ынтымақтастық меморандумына қол қойды.

28 маусым KASE мен "АҚӨҚО рейтингтік агенттігі" ынтымақтастық меморандумына қол қойды.

30 маусым "Астан банкі" АҚ осы айдағы өткізілген IPO кейінгі жай акцияларының сауда-саттығының ашылуының салтанатты рәсімі болып өтті.

Шілде

19 шілдеде KASE "KASE Day in Shymkent" бизнес-таңғы асын өткізді, таңғы аста Оңтүстік Қазақстан облысының ірі компанияларының өкілдері биржаның негізгі бағытымен, оның өнімдері мен қызметтерімен танысты.

Тамыз

10 тамызда KASE "БАСТ" АҚ арналған "Эмитент күнін" өткізді.

17 тамызда листингтік компаниялардың қызметкерлеріне арналған оқу семинары өткізілді.

Қыркүйек

KASE Telegram бағдарламасында ақпараттық арнасының жұмысын бастады.

13 қыркүйекте KASE "КазТрансГаз" АҚ арналған "Эмитент күнін" өткізді.

14 қыркүйекте KASE мен Bank of China limited арасында "Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы мен Қытай Халық Республикасының ұлттық валютасымен есептесулер: қазіргі жай-күйі, үрдісі және келешегі" халықаралық конференциясында өзара түсінушілік меморандумына қол қойды.

14 қыркүйекте есептесуі T+2 (CNYKZT_SPT) сызбасы бойынша қытай юані/қазақстандық теңге валюта жұбының сауда-саттығының ашылуы болды.

18–22 қыркүйекте еуро-азияттық қор биржасының (FEAS) биржа өкілдеріне тренинг жүргізілді.

26 қыркүйекте KASE "KEGOC" АҚ 2017 жылдың бірінші жарты жылдығының нәтижесін, сондай-ақ ұзақ мерзімді даму жоспарын жариялап, "Эмитент күнін" өткізді.

Қазақстанға FTSE классификациясы бойынша Frontier market мәртебесі берілді.

Қазан

02 қазаннан бастап KASE облигация нарығында жаңа индикаторлардың есептеулерін бастады.

03 қазанда KASE қазақстандық бизнес-инкубаторлармен стартап жобалар алаңдарын құру жайында өзара түсінушілік меморандумына қол қойды.

05 қазанда KASE IFC Kazakhstan, "Governance&Management Consulting" ЖШС, "Даму" Кәсіпкерлікті дамыту қоры" АҚ, ҚР ҰКП "Атамекен" бірге "Корпоративтік басқарудың негіздері" бағдарламасы бойынша оқуы өткізілді.

12 қазанда KASE "Даму" Кәсіпкерлікті дамыту қоры" өзара серіктестік меморандумына қол қойды

Қараша

08 қарашада Даму Қорында саны шектелмеген тұлғаларға арналған "Қор нарығының негіздері" оқу семинары болып өтті.

24 қарашада KASE Астана қаласының әкімшілігінің өкілдерін, ұлттық басқарушы холдингтердің, компаниялардың және БАҚ өкілдерін биржа қызметімен, өнімдерімен таныстыру және серіктестік пен әріптестік байланысты нығайту мақсатында, "KASE Day in Astana" іс-шарасы өтті.

29 қарашада KASE "ҚазТрансОйл" АҚ компаниясының қызметінің 2017 жылдың 9 айының қорытындысы, сондай-ақ компанияның ұзақ мерзімді даму жоспарын баяндап, "Эмитент күнін" өткізді.

Желтоқсан

13 желтоқсанда ҚР "Атамекен" ҰКП саны шектелмеген тұлғалар арасында "Қор нарығының негіздері" оқу семинары болып өтті.

13 желтоқсанда инвесторлар мен бағалы қағаздар нарығының кәсіби қатысушыларын "Tengri Bank" АҚ доллармен ұсынылған жоспарлы халықаралық

облигацияларын орналастыру жағдайында кездесу өткізді.

15 желтоқсанда KASE акция нарығындағы бөлшек сауда инвесторлары арасындағы өткен байқауды қорытындылады.

www.kase.kz ресми сайтының жаңа нұсқасын әзірлеудің аяқталуы, 2018 жылдың 3 қаңтарынан бастап жаңа нұсқаның іске қосылуы.

FTSE елдік классификасындағы мәртебенің жақсаруы

Есептік жылы FTSE агенттігі, өзі қалыптастыратын қаржы нарықтарының елдік классификациясы шегінде Қазақстан Республикасының мәртебесі Frontier market деңгейіне дейін көтерді.

Алғашқы рет FTSE агенттігінің қазақстандық нарық жайғасымын қайта қарау ниетін 2017 жылдың наурыз айында FTSE агенттігінің Country Classification⁵ аралық шығарылымында мәлімдеген болатын. 2017 жылдың қыркүйек айында FTSE Russell (Financial Times Stock Exchange group) жыл сайынғы шолуында Қазақстан ресми түрде "шекаралық" нарықтың тізіміне кірген болатын. Қазақстанның жайғасымы көтерілуінің нәтижесі KASE қор нарығында T+2 есептесу сызбасын енгізу жұмыс жасауының жетістігі болған болатын. 2018 жылдың 1 қаңтарында T+2 есептесу сызбасы 19 атаудағы акцияның мәмілесінде қолданған болаты.

Аталған классификация халықаралық инвесторлар үшін инвестициялық шешім қабылдағанда маңызды индикаторлардың бірі және қор нарығының даму деңгейінің көрсеткіші болып табылады. Аталған мәртебені көтеру Қазақстан Республикасындағы инвестициялық жалпы ахуалды жақсартуға мүмкіндік береді.

Келесі кезең – Emerging (дамушы) мәртебесін алу, бұл мәртебе Бразилия, Чехия, Қытай, Ресей сияқты мемлекеттердің нарығында бар.

⁵ FTSE Russell // FTSE Country Classification. Interim Update, March 2017.

Отандық нарықты Emerging мәртебесіне жеткізгенге дейін, нарықтың ликвидтілігін арттыру керек. Атап айтқанда, акция секторында отандық компанияларды қазақстандық қор нарығы арқылы белсенді ақша-қаражаттарын тартатын листингілік компаниялардың санын арттыру керек.

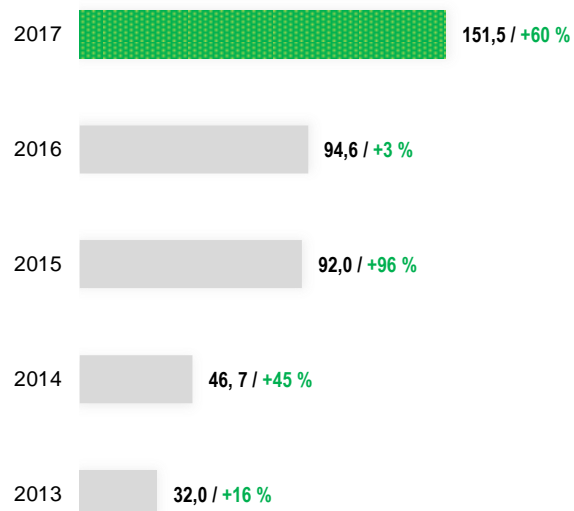
KASE нарықтарына шолу

2017 жылы Биржадағы сауданың жалпы көлемі тарихи ең жоғары көрсеткішке дейін 60,3% өсіп, 151,5 трлн теңгені құрады. Жыл қорытындысы бойынша барлық нарық оң динамиканы көрсетті: бағалы қағаздар нарығы – 3 есе, ақша нарығы - 64 %, шетел валюта нарығы - 17,6 % өсті. Деривативтер нарықта мәмілем көлемі 22,1 млрд теңгені құрады, бұл көрсеткіш 2016 жылы 2 млн теңгені құрады.

1 КЕСТЕ: 2017 ЖЫЛДАҒЫ KASE НАРЫҒЫНДАҒЫ САУДА-САТТЫҚ КӨЛЕМІ 2016 ЖЫЛМЕН САЛЫСТЫРҒАНДА, МЛРД KZT

KASE нарығы	2017	2016	трэнд
Бағалы қағаздар нарығы	3 450,4	1 314,1	x 2,6
Акциялар	269,4	250,2	+7,7 %
Корпоративтік борыштық БҚ	1 153,8	507,4	x 2,3
Қазақстандық МБҚ	1 958,8	555,9	x 3,5
ЖҚҰ облигациялары	40,2	0	-
Инвестициялық қорлардың БҚ	1,1	0,5	x 2,2
Шетелдік валюталар нарығы	12 321,5	10 474,8	+17,6 %
Ақша нарығы	135 726,4	82 763,5	+64,0 %
Репо операциялар	73 790,2	57 113,8	+29,2 %
Валюталық своп операциялары	61 936,2	25 649,7	x 2,4
Деривативтер нарығы	22,1	<0,1	> +100,0 %
ЖАЛПЫ сауда-саттық көлемі	151 520,3	94 552,3	+60,3 %

8 СУР.: СОҢҒЫ БЕС ЖЫЛДАҒЫ САУДА-САТТЫҚ КӨЛЕМІНІҢ ДИНАМИКАСЫ, ТРЛН ТЕҢГЕ

Бағалы қағаздар нарығы

Акциялар

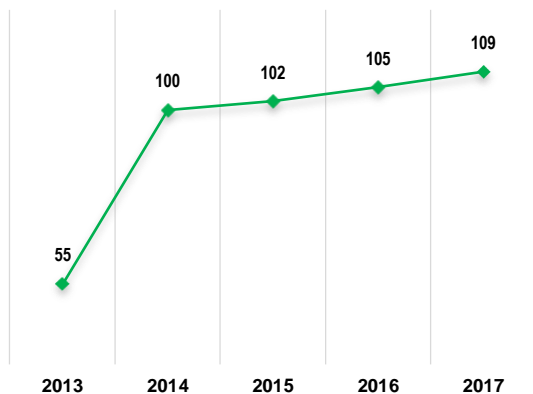
2017 жылы акция нарығын жандандыру жалғасты. Жергілікті инвесторлар, ұлттық валютаға сенім білдіре отырып, қазақстандық эмитенттердің үлестік құралдарына көп ақша-қаражаттарын салды. 2017 жылдың қорытындысы бойынша жеке тұлғалардың қайталама нарықтағы үлесі 53% құрап, 2016 жылы бұл көрсеткіш 49% болатын. Жеке тұлғалар тарапынан қызығушылық жеке тұлғалық есеп шоттарының көптеп ашылуымен көрініс тапты, жыл соңында Орталық депозитарияның мәліметі бойынша 109 245 есеп шотты құрады. Бұл көрсеткіш 2016 жылмен салыстырғанда 3 926 есепшотқа артық. Брокер-дилерлердің акциялар бойынша айналымдағы үлесінің өсуі байқалды, олардың 2017 жылы қатысуының үлесі 28 % болса, ал 2016 жылы 16,5 % болған.

Есептік кезең бойынша алғашқы акция нарығында "Астана Банкі" АҚ және "БАСТ" тау-кен рудасы АҚ акцияларын орналастырды. IPO аясында Астана Банкі KASE 5 652 174 жай акцияларын 6,5 млрд теңгеге орналастырды, сұраныс 16% артты. Брокерлік компаниялар тарапынан 231,2 млн теңге (жалпы сұраныстың 3,1%), өзге де заңды тұлғалардың тарапынан – 325,3 млн теңгені (4,3 %), жеке тұлғалар тарапынан 6 993,1 млн теңгені (92,6 %) құрады.

SPO аясында БАСТ компаниясы 30 500 теңгеден 36 886 акциялар орналастырды, орналасыру көлемі 1,13 млрд теңгені құрады. Жалпы соммасы 1,16 млрд теңгеге өтінім берілді, жеке тұлғалардың үлесі - 96,5%, заңды тұлғалардың үлесі – 3,5%.

Қайталама нарықта акция сауда-саттық көлемі бірқалыпты өсім байқалды. Аталған көрсеткіш 2017 жылы 261,8 млрд теңгені құрап, 2016 жылмен салыстырғанда 5% өсті. Аталған жалпы нарық сегменті бойынша 111 319 мәміле орындалды: алғашқы нарық

9 СУР.: ОРТАЛЫҚ ДЕПОЗИТАРИЙДІҢ ЕСЕПКЕ АЛУ ЖҮЙЕСІНДЕ АШЫЛҒАН, ЖЕКЕ ТҰЛҒАЛАРДЫҢ ЕСЕП-ШОТТАРЫ САНЫНЫҢ ӨЗГЕРУІ, МЫҢ.

10 СУР.: АКЦИЯЛАРДЫҢ САУДА-САТТЫҚ КӨЛЕМІ, МЛРД ТЕҢГЕ

11 СУР.: "БАСТ" АҚ АКЦИЯЛАРЫН ҚАЙТАЛАМА ОРНАЛАСТЫРУ ПАРАМЕТРЛЕРІ

бойынша – 1805 және қайталама нарықта – 109 514 мәміле орындалды.

2017 жыл акция нарығындағы маңызды өзгерістердің бірі нарық өтімділігі көрсеткіштерінің өсімі. KASE екінші ретті нарығындағы орташа күндік сауда-саттық көлемі 1,1 млрд теңгеге дейін өсті, орташа күндік мәміле көлемі өткен жылмен салыстырғанда - 447 мәмілеге дейін өсіп, өсімі - 96,3% құрады.

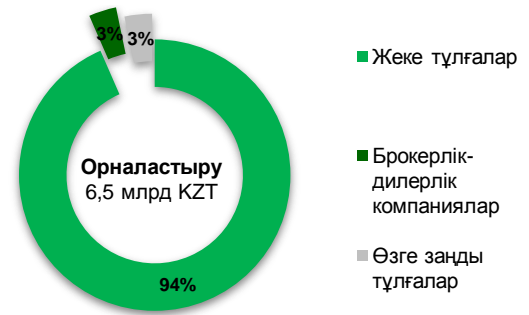
Есептік кезеңде KASE Индексі өсімі Есептік базаға кіретін ликвидті акциялар 804,8 пунктті немесе 59,3% құрады. 2017 жылы қазақстандық көгілдір фишкалар өрлеуін жалғастырды, 2016 жылдың наурыз айында қалыптасқан, 2008 жыл тамыз айының ең жоғарғы көрсеткішіне қол жеткізді. Индекс өсімінің драйвері корпоративті оқиға, шикі зат нарығында қолайлы баға жағдаяты, сондай-ақ валюта және ақша нарығындағы тұрақтылық болды. 2017 жылдың соңғы күнінде KASE Индексі ең жоғарғы мәні – 2 162,69 нүктеде тіркелді.

Акция өсімі бойынша көшбасшысы, KASE Индексі өкілетті тізіміне кіретін, екі жыл қатарынан KAZ Minerals PLC акциялары болды, есептік жылы акция бағанымының өсімі – 151,3% немесе 2 288,00 теңге өсті, әрбір акция бағасы – 3 800,00 теңгеге жетті. оң динамиканы болуына макроэкономикалық жағдаят, шикі зат нарығы бағасының өсімі, Ақтоғай байыту фабрикасының ашылуы, сондай-ақ эмитент қызметінің 2017 жылдағы жағымды өндірістік және қаржылық нәтижелері қамтамасыз еткен болатын.

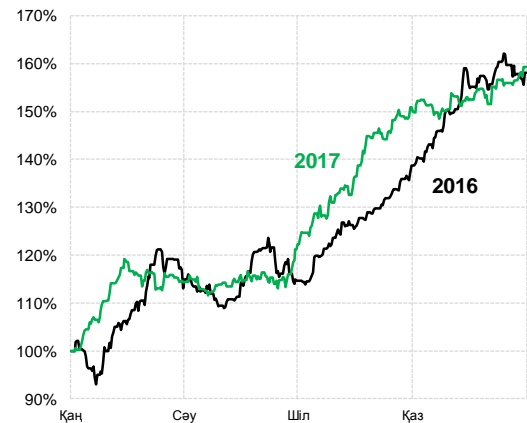
Құн өсімі бойынша екінші орынды "ҚазМұнайГаз" Барлау өндіру" АҚ иеленді. Бағасы 69% немесе 10 530,00 теңге өсіп, акция бағасы 25 800,00 теңгеге дейін жетті. Компания акциясы мұнай бағасының қалпына келген соң өскен болатын. Желтоқсан айының басындағы кенеттен болған ралли компанияның өз ЖДҚ сатып алғанда, Лондон және Қазақстан қор биржаларында делистинг жүргізген сәтте орын алды.

Көшбасшылардың үштігіне "Қазақстан халық банкі" АҚ кірді, жыл барысында 64,1% немесе 32,3 теңгеге қымбаттап, акция бағасы 82,6 теңгеге жетті. Акция

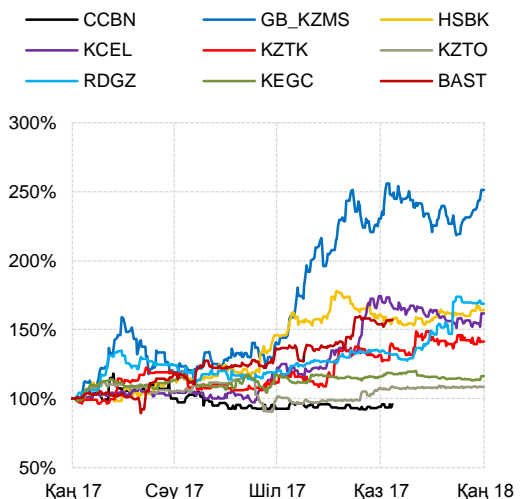
12 СУР.: "АСТАНА БАНКІ" АҚ АКЦИЯЛАРЫН БАСТАПҚЫ ОРНАЛАСТЫРУ ПАРАМЕТРЛЕРІ

13 СУР.: KASE ИНДЕКСІНІҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ, ЖЫЛ БАСЫМЕН САЛЫСТЫРҒАНДА %-БЕН

14 СУР.: KASE ИНДЕКСІНІҢ КОРЗИНАСЫНА КІРЕТІН, АКЦИЯЛАР БАҒАСЫНЫҢ ДИНАМИКАСЫ, ЖЫЛ БАСЫМЕН САЛЫСТЫРҒАНДА %-БЕН

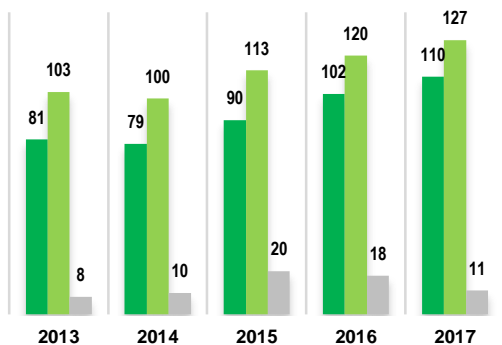
15 СУР.: ЭКОНОМИКА СЕКТОРЛАРЫ БОЙЫНША АКЦИЯЛАР НАРЫҒЫНЫҢ КАПИТАЛИЗАЦИЯСЫ

- Энергетика
- Қаржы
- Материалдар
- Өнеркәсіп
- Телекоммуникациялық қызметтер көрсету
- Көпшілік сұранысына ие тұтынушылық тауарлар
- Негізгі емес тұтынушылық тауарлар
- Денсаулық сақтау
- Коммуналдық қызметтер көрсету
- Ақпараттық технологиялар

16 СУР.: СОҒҒЫ 5 ЖЫЛДАҒЫ ЛИСТИНГЛЕНГЕН АКЦИЯЛАР САНЫНЫҢ ДИНАМИКАСЫ

- Эмитенттер
- Қаржы құралдары
- Жаңа листингтер

бағасының өсуіне Қазақстандағы үлкен коммерциялық банкті – "Казкоммерцбанк" АҚ сатып алуымен байланысты болды. Инвесторлар банктердің бірігу шешімін оң көзқараспен қабылдады, нәтижесінде "Қазақстан халық банкі" АҚ акциясы бағасының қарқындай өсуіне себеп болды.

Акция нарығының капитализациясы есептік жылдың басында 2 850,00 млрд теңге немесе 20% өсті және тарихи ең жоғарғы көрсеткішке – 17,1 трлн теңгеге жетті. Аталған көрсеткіштің өсімі негізінен KASE саудасаттығындағы акцияның бағасының өсімі есебінен болды. Бірақ, белгілі рөлді қол жетімді үлестік құралдардың санының өсуі ойнады. Өткен кезеңнің капитализациясын есептеуіне тоғыз компанияның жай акциялары: "Алатау Мұнай Алтын" АҚ, "Аль Сакр Финанс" АҚ, "АЛАТАУ-ҚҰС" АҚ, "Altyntau Kokshetau" АҚ, "ЗА-БэстГрупп" АҚ, "КазАзот" АҚ, "Қаражыра" АҚ, "Шубаркөл Премиум" АҚ және "Standard Life" өмірді сақтандыру компаниясы. Осы кезеңде капитализация есептеулерінен "Ақтөбе мұнай құрал-жабдықтары заводы" АҚ артықшылықты акциялары және "CHINATOWN" АҚ, "Казинвестбанк" АҚ, "Delta Bank" АҚ, "Шымкент Мұнай Өнімдері" АҚ, Caspian Services, Inc. жай акциялары тізімнен шығарылып тасталды.

2017 жылдың моңында Биржаның сауда-саттық тізімдерінде 110 эмитенттің 127 атаудағы акциялары болды., соның ішінде листингілік емес алаңда – жеті компанияның жеті атаудағы акциялары. Өткен жылы листинг процедурасын акциялардың 11 шығарылымы

2 КЕСТ.: KASE ИНДЕКСІНІҢ ӨКІЛЕТТІ ТІЗІМІНЕ КІРЕТІН, АКЦИЯЛАР БАҒАСЫНЫҢ ӨЗГЕРУІ

Эмитент	Сауда-саттық коды	Бағасы, бір акцияға KZT		Изменение цены, % (жылдың басынан бастап)
		01.01.17ж-ға	01.01.18 ж-ға	
KAZ Minerals PLC	GB_KZMS	1 511,96	3 800,00	+151,3
"ҚазМұнайГаз" Барлау Өндіру" АҚ	RDGZ	15 270,00	25 800,00	+69,0
"Қазақстан халық жинақ банкі" АҚ	HSBK	50,34	82,59	+64,1
"Кселл" АҚ	KCEL	1 100,04	1 784,00	+62,2
"Қазақтелеком" АҚ	KZTK	14 423,05	20 505,00	+42,2
"KEGOC" АҚ	KEGC	1 172,99	1 389,00	+18,4
"ҚазТрансОйл" АҚ	KZTO	1 226,26	1 337,00	+9,0

өтті, соның ішінде, бұрын нарыққа шықпаған тоғыз эмитенттің бағалы қағаздары болды.

Инвестициялық қорлардың бағалы қағаздары

Есептік жылы инвестициялық қордың бағалы қағаздары секторындағы сауда-саттық көлемі 1,1 млрд теңгені құрап, өткен жылмен салыстырғанда 95,3% артты. Мәмілелер төрт атаудағы пайлармен жасалды.

Сауда-саттық көлемі бойынша көшбасшы "Фридом Финанс" АҚ пайлары болды, жалпы көлемі 552,3 млн теңге (жалпы сауда-саттық көлемінің 52,6%) 6 мәміле жасалды.

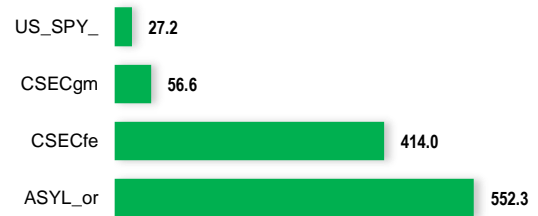
2017 жылы жеке тұлғалардың сауда-саттықтың брутто-айналымдағы үлесі 51,8% төмендеді, бұл көрсеткіш 2016 жылы 53,3% құраған болатын. Брокерлік-дилерлік компаниялардың үлесі 29,6%-дан 1,1%-ға дейін төмендеді, басқа да заңды тұлғалардың үлесі 47,0% өсті, 2016 жылы 17,1% құраған.

Жыл соңында KASE сауда-саттық тізімінде бес компанияның басқаруындағы алты құрал болды.

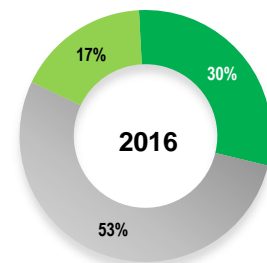
17 СУР.: ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚОРЛАРДЫҢ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАРЫМЕН САУДА-САТТЫҚТЫҢ КӨЛЕМІ, МЛН ТЕҢГЕ

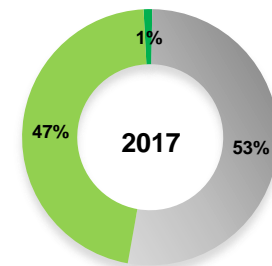
СУР. 18: ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚОРЛАРДЫҢ ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ БОЙЫНША БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАРЫМЕН САУДА-САТТЫҚТЫҢ КӨЛЕМІ, МЛН KZT

19 СУР.: ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚОРЛАРДЫҢ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАРЫМЕН САУДА-САТТЫҒЫНА ҚАТЫСҚАН ИНВЕСТИТОРЛАРДЫҢ НЕГІЗГІ САНАТТАРЫНЫҢ ҮЛЕСТЕРІ, %

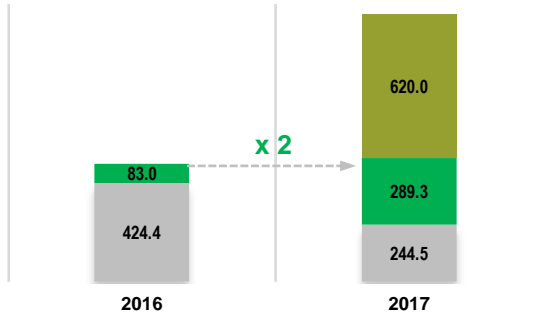
■ Брокерлер
■ Жеке тұлғалар
■ Өзге заңды тұлғалар

Корпоративтік облигациялар

20 СУР.: КОРПОРАТИВТІК ОБЛИГАЦИЯЛАРДЫҢ САУДА-САТТЫҒЫНЫҢ КӨЛЕМІ, МЛРД ТЕҢГЕ

■ Банктерді қалжылай қолдау бағдарламасы
■ Қайталама нарық
■ Бастапқы нарық

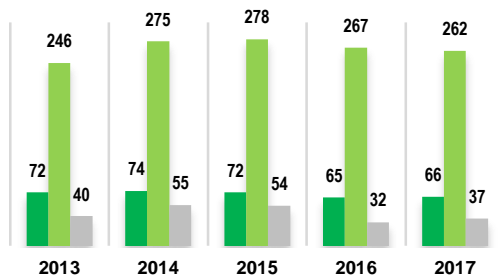

Корпоративтік облигациялар нарығының жиынтық көлемі 2017 жылы 1,2 трлн теңге: бастапқы нарық көлемі – 864,5 млн теңгені, қайталама нарықтың көлемі – 289,3 млрд теңгені құрады.

2017 жылы Қазақстан борыштық нарығы екі өзара байланысты факторлардың әсерімен дамыды: Ұлттық Банкке базалық мөлшерлемені 10,25% дейін төмендетуге мүмкіндік берген инфляцияның төмендеуі және Ұлттық Банк пен Қаржы Министрлігінің құрастыруымен жаңа тәуекелсіз кірістілік қисығы құрастыруы, бұл жергілікті компаниялар үшін қарыздық капиталды анықтауда бағдар бола алады.

21 СУР.: СОҢҒЫ 5 ЖЫЛДАҒЫ КОРПОРАТИВТІК ОБЛИГАЦИЯЛАРДЫҢ ДИНАМИКАСЫ

■ Эмитенттер ■ Қаржы құралдары ■ Жаңа листингтер

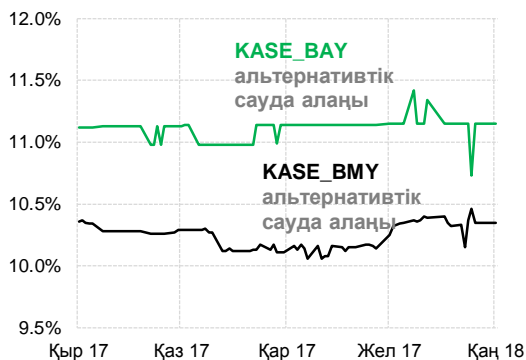

Аталған факторлардың әсері корпоративтік облигациялардың ұйымдастырылған нарығын біртіндеп жандандыруға алып келеді. Биржалық операцияның көлемі қайталама нарықта 2016 жылмен салыстырғанда 3,5 есе өскен. Биржалық орналастырудың кірістілігі есептік жылы жылдық 10,5%-15% аралығында болды.

В связи с трансформацией листинга и выделением отдельной площадки для компаний средней и малой капитализации Индекс KASE_BY, характеризующий доходность корпоративных облигаций на биржевом рынке, был преобразован в два новых индекса:

- KASE_BMY Индексі – негізгі алаңдағы корпоративтік облигациялар кірістілігінің индексі;
- KASE_BAY Индексі – альтернативтік алаңдағы корпоративтік облигациялар кірістілігінің индексі.

22 СУР.: КОРПОРАТИВТІК ОБЛИГАЦИЯЛАРДЫҢ КІРІСТІЛІК ИНДЕКСІНІҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ, ЖЫЛДЫҚ %

2017 жылдың қорытындысы бойынша "негізгі" алаңда сауда-саттық жасайтын облигациялардың кірістілігі - жылдық 10,35% құрады. Ал, "альтернативтік" алаңдағы борыштық бағалы қағаздардың кірістілігі – жылдық 11,15% құрады.

2017 жылы саудаланатын қарыздың көлемі 7,6% өсіп, 8,9 трлн теңгені құрады. Есептік жылдың соңында KASE сауда-саттық тізімінде 66 эмитенттің 262 атаудағы облигациялары болды. 2017 жылы листинг процедурасынан 37 облигациялардың шығарылымы

өтті. 42 атаудағы облигация аттары, көбіне банк секторындағы эмитенттер, KASE тізімінен алып тасталды.

Есептік кезеңде Биржада 13 компания өз облигацияларын орналастырды. Орналастырудың жалпы көлемі–, Банктік сектордың қаржылық тұрақтылығын арттыру бағдарламасы аясындағы жалпы соммасы 620 млрд теңге банктік қарыздар соммасын есепке алмағанда – 244,5 млрд теңгені құрады.

Бастапқы нарықтың корпоративтік облигациялардың инвесторлары құрылымында оң өзгерістер орын алды. 2017 жылы орналастырудағы БЖЗҚ қатысу үлесі 30,4%, 2016 жылы 89,5% құрады. Инвесторлар арасында белсенділігі бойынша екінші орында заңды тұлғалар болды, олар институционалдық инвесторлар болып табылмайды, олардың үлесі - 29,0%, 2016 жылы – 6,6% құраған болатын.

Есептік жылы корпоративтік облигациялар нарығындағы резидент еместердің үлесі – 2,3% құрады. Орташа күндік сауда-саттық көлемі 2,3 есе өсті, инвесторлардың белсенді есепшоттары 16,2% өскен.

Кайталама нарықтағы инвесторлардың негізгі санаттары бойынша корпоративтік облигациялар нарығындағы екінші деңгейдегі банктердің үлесі – 7,3%, брокер-дилерлердің жеке есепшоты – 12,2%, басқа да институционалдық инвесторлар – 33,4%, өзге де заңды тұлғалар – 44,2%, жеке тұлғалардың үлесі 2,9% құрады.

Халықаралық қаржылық ұйымдардың бағалы қағаздары

Есептік жылы ХҚО бағалы қағаздар секторына жаңа эмитент – "Еуропалық қайта құру және даму банкі" облигацияларының екі шығарылымы қосылды.

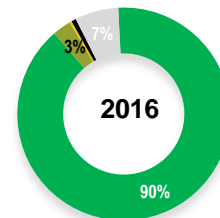
Осылайша, 2017 жылдың соңында сауда-саттық тізімінде екі ХҚО сегіз облигациясының шығарылымы тіркелді: Еуразиялық даму банкінің (ЕАДБ) алты шығарылымы; Еуропалық қайта құру және даму (ЕАҚҚДБ) банкінің екі шығарылымы.

23 СУР.: БИРЖАДА САУДАЛАНАТЫН КОРПОРАТИВТІК БОРЫШТЫҚ КӨЛЕМІ ЭКОНОМИКА СЕКТОРЛАРЫ БОЙЫНША

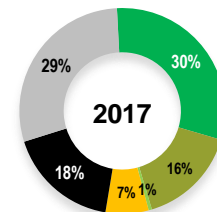
- Қаржы
- Энергетика
- Өнеркәсіп
- Негізгі емес тұтынушылық тауарлар
- Көпшілік сұранысына ие тұтынушылық тауарлар
- Коммуналдық қызметтер көрсету
- Телекоммуникациялық қызметтер көрсету
- Материалдар

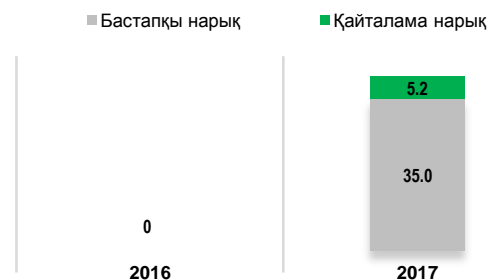
24 СУР.: КОРПОРАТИВТІК ОБЛИГАЦИЯЛАРДЫҢ САУДА-САТТЫҒЫНДАҒЫ ИНВЕТОРЛАРДЫҢ НЕПЗГІ САНАТТАРЫНЫҢ ҮЛЕСТЕРІ, %

- БЖЗҚ
- Өзге институционалдық инвесторлар
- Жеке тұлғалар
- Брокер-дилерлер
- ЕДБ
- өзге заңды тұлғалар

25 СУР.: ХҚО ОБЛИГАЦИЯЛАРЫНЫҢ САУДА-САТТЫҒЫНЫҢ КӨЛЕМІ, МЛРД ТЕҢГЕ

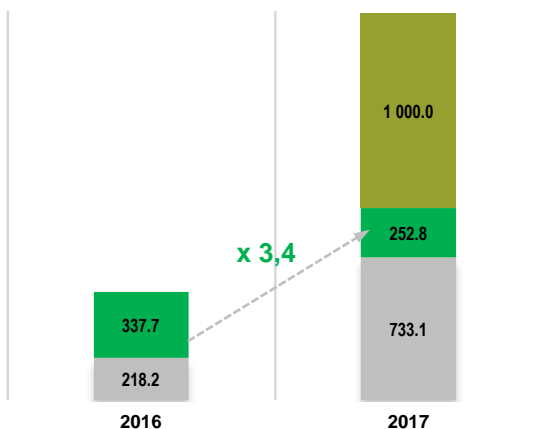

26 СУР.: ХҚҰ ОБЛИГАЦИЯЛАРЫНЫҢ САУДА-САТТЫҒЫНА ҚАТЫСҚАН ИНВЕТОРЛАРДЫҢ НЕГІЗГІ САНАТТАРЫНЫҢ ҮЛЕСТЕРІ, %

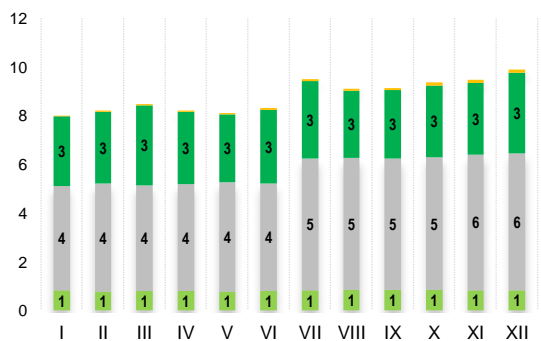
27 СУР.: МБҚ САУДА-САТТЫҒЫНЫҢ КӨЛЕМІ, МЛРД ТЕҢГЕ

■ Бастапқы нарық ■ Қайталама нарық ■ Қаржы мин. МБҚ (жазылым)

28 СУР.: 2017 ЖЫЛДАҒЫ МБҚ НАРЫҒЫНЫҢ КАПИТАЛИЗАЦИЯСЫ МЕН ҚҰРАЛДАР ҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ ӨЗГЕРУІ, ТРЛН ТЕҢГЕ КЕЗЕҢНІҢ СОҢЫНДА БОРЫШТЫҢ НОМИНАЛДЫ КӨРСЕТІЛІМНДЕ

■ Еурооблигациялар ■ МЕКАМ, негізгі борыш
■ ҚРҰБ ноталары ■ Жергілікті атқарушы органдар

2017 жылы жиынтық сауда-саттық көлемі 40,2 млрд теңгені құрады.

Бастапқы нарықта мамыр айында Еуразиялық даму банкі 15 млрд теңге тартты, жылдық 10,10%. Қазан айында – 20 млрд теңге тартты, 3 жылдық мерзімде, жылдық 9,4%.

Қайталама нарықтағы мәмілелер көлемі – 5,2 млрд теңгені құрады.

Мемлекеттік бағалы қағаздар (МБҚ)

Қазақстан қор биржасында МБҚ көлемі 2017 жылы 1 985,8 млрд теңгені құрады, 2016 жылға қарағанда 3,6 есе артты.

Айтарлықтай өсім бастапқы нарықта байқалды, салым көлемі 8 есе өсті, 1 733,1 млрд теңгеге дейін өсті. Орналастыру көлемінің 95% Қазақстан Республикасының қаржы министрлігінің аукциондарының үлесінде болды. Есептік жылда барлығы жалпы соммасы 1 646,3 млрд теңгеге 19 қазынашылық міндеттемелері шығарылды. Аталған бағалы қағаздардың кірістілігі жылдық 8,4 – 10,2% аралығында болды.

Орналастырулардың қалған 5% 13 облыс, Астана және Алматы қалаларының жергілікті атқарушы органдарының облигацияларының үлесінде болды, олар тұрғын үй құрылысын қаржыландыру мақсатында мемлекеттік және үкіметтік бағдарлама бойынша жылдық 0,15% және 0,35%-бен 71,7 млрд теңге тартты.

Астана қаласының әкімдігі екі жылға, жылдық 9,2%-бен, 15,1 млрд теңге тартты. Инвесторлар құрылымында МБҚ алғашқы нарығында ең жоғары белсенділікті ЕДБ көрсетті, жалпы орналастырудың - 68,9%, басқа да **институционалдық** инвесторлардан -16,5%, өзге де заңды тұлғалар – 14,5% құрайды.

Есептік жылдың аяғында Биржада саудаланатын мемлекеттік борыштың номиналды құны 9,9 триллион теңгені құрады, бұл 2016 жылға қарағанда 28% немесе 2 163,7 млрд теңгеге көп. МБҚ қайталама нарығындағы

сауда-саттық көлемі 2017 жылы өткен жылмен салыстырғанда 25,1% азайып, 252,8 млрд. Теңгеге жетті. 2016 жылмен салыстырғанда Ұлттық Банктің ноталары бойынша көлемнің төмендеуі байқалады. Есептік жылда олар шамамен бір жыл бұрын 94% қарсы шамамен 80% құрады. Қалған 20% Қаржы министрлігінің облигацияларының үлесінде болып, 50,8 млрд теңгені құрады.

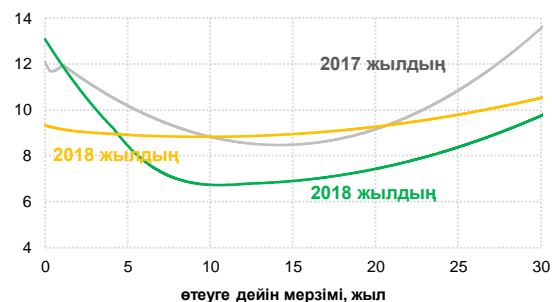
Қайталама нарықта инвесторлардың құрылымында ЕДБ брокерлік-дилерлер үлесі жалпы сауда көлемінің 50,5% құрады, 4,6%, басқа институционалдық инвесторлар - 37,9%, басқа заңды тұлғалар - 6,8%, шамамен 0,1% жеке тұлғалардың үлесіне тиді.

Ұлттық Банк 2017 жылы Қаржы министрлігімен бірлесе отырып тәуекелсіз кірістілік қисығын қалыптастыру бойынша жұмысты жалғастырды. Есептік жылы Ұлттық Банк биржадан тыс нарықта мерзімі бір жылдық қысқа мерзімді ноталарды шығарып, жалпы көлемі 63 трлн теңгені құрады. Қаржы құралдарының кірістілігінің көрсеткіштерін қалыптастыру үшін, тамызда Ұлттық Банктің меншікті портфелінен мерзімдері 12, 15 және 17 жыл ұзақ мерзімді мемлекеттік бағалы қағаздар 12,3 млрд теңгеге сатылды. Қаржы министрлігі өтеу мерзімі екі жылдан 15 жылға дейін мемлекеттік бағалы қағаздарды шығарды.

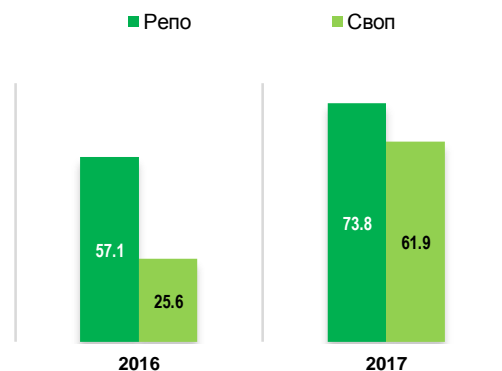
Ақша нарығы

2017 жылы KASE ақша нарығының көлемі өсуі жалғасты. Ақша нарығының жиынтық көлемі 64,0% артып, 135,7 трлн теңгеге жетті. Алайда, 2017 жылы ақша нарығының негізгі сипаттамалары пайыздық мөлшерлемелерді біртіндеп тұрақтандыру және теңге өтімділігінің артықшылығы болды. 2016 жылы Ұлттық Банктің қысқа мерзімді ноталарын шығару арқылы жеті күнден бір жылға дейінгі мерзімге теңгелік өтімділік артық болды. Ақша нарығының қысқа мерзім ішінде МБҚ қарсы нарықтық қарыз алу мөлшерлемесінің деңгейін сипаттайтын TONIA (repo overnight) және TWINA (жеті күндік репо) ақша нарығының индикаторлары 2017 жылы төмендеуді жалғастырды. АҚШ долларын кепілдендіруге

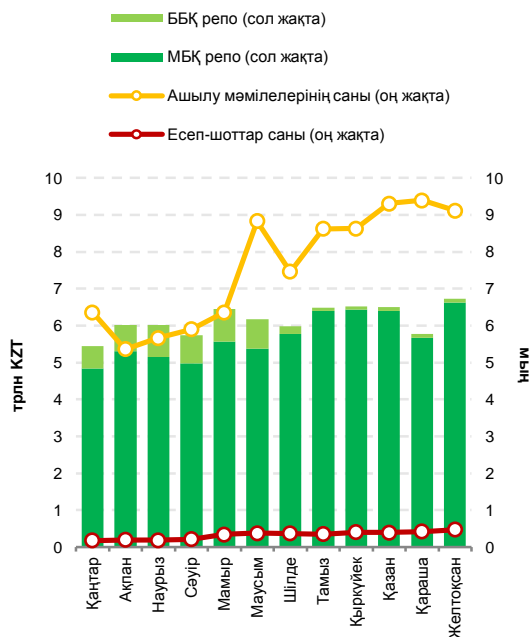
29 СУР.: МБҚ КІРІСТІЛІГІНІҢ ҚИСЫҒЫ, ЖЫЛДЫҚ %

30 СУР.: АҚША НАРЫҒЫНДАҒЫ САУДА-САТТЫҚТЫҢ КӨЛЕМІ, ТРЛН ТЕҢГЕ

31 СУР.: РЕПО ОПЕРАЦИЯЛАРЫНЫҢ ПАРАМЕТРЛЕРІ

32 СУР.: РЕПО ОПЕРАЦИЯЛАРЫ НАРЫҒЫНЫҢ ИНДИКАТОРЛАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ, ЖЫЛДЫҚ %

қарсы теңгені тарту нарығында табыстылықтың өсу қарқыны керісінше ұлғайды.

Репо операциялары

Репо операцияларының жалпы көлемі 29,2% артып, 73,8 трлн теңгеге жетті. Операциялардың орташа күндік көлемі 301,2 млрд теңгені құрады (2016 жылға + 29,2%).

Репо ашу бойынша мәмілелердің жалпы көлемінің 90% астамы МБҚ-мен авторепо жасалды. Жыл ішінде ең танымал құрал бір күндік репо операциясы болды, овернайт репо үлесіне МБҚ-мен авторепо нарығының 95% астамы болды.

2017 жылы ақша нарығының индикаторлары TONIA және TWINA 2,8 п.п. және 1,3 п.п. тиісінше 9,3% және 9,8% дейін азайды. Теңгенің нығаюына және өтімділіктің артықшылығына байланысты, репо сегментіндегі ақша нарығындағы бағамдар бір жыл ішінде базалық ставканың төменгі шекарасында болды және одан кейін бірте-бірте төмендеді. TONIA және TWINA индикаторлары базалық ставканың жоғарғы шегінде барлық есеп беру кезеңінде тиісінше 4 және 10 күн болды.

Ақша-несие саясатының негізгі бағыттары бойынша 2018 жылға қарай Ұлттық Банк базалық ставканы нақты көлемде 4%-дан аспайтын деңгейде ұстап тұруды жоспарлап отыр, бұл болжамды ұзақ мерзімді экономикалық өсу қарқынына сәйкес келеді. Осы ставка бойынша базалық ставка деңгейі 12 айлық горизонттағы болжанған инфляцияны алып тастағандағы мәні түсіндіріледі. Осылайша, 2018 жылы 5-7 пайыздық деңгейде инфляцияға қол жеткізілген жағдайда базалық ставка, одан кейін TONIA және TWINA көрсеткіштері төмендейді.

Валюталық своп операциялары

АҚШ долларымен валюталық своп операцияларының көлемі 2016 жылмен салыстырғанда 141,5% өсті. Ақша нарығының осы сегментіндегі сауда-саттықтың орташа күндік көлемі 252,8 млрд теңгені құрады, 2016 жылы 104,7 млрд теңгені құраған болатын.

Своп операцияларының сегментінде KASE қысқа ақшалардың құнының басым бөлігі жылдық 8-10% аралығында болды.

Шетел валюталарының нарығы

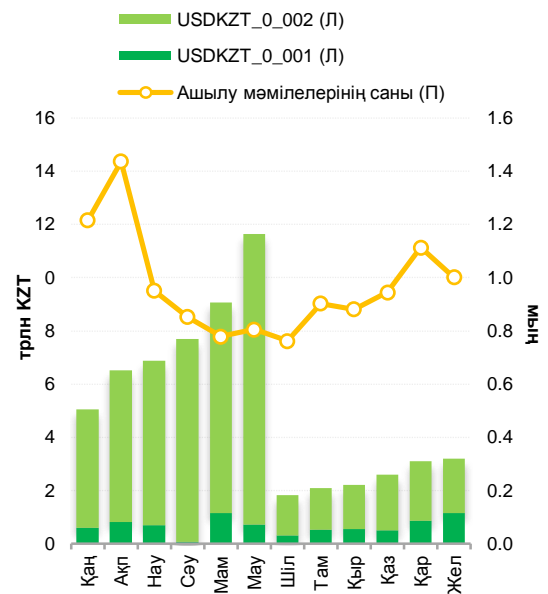
Валюталық спот-нарығындағы жалпы сауда көлемі 2016 жылғы нәтижеге қарағанда 1,8 трлн теңгеге немесе 17,6% артып, 12,3 трлн теңгені құрады.

Ең көп сатылатын құрал АҚШ доллары болып қалды, сауда-саттық көлемі 12,1 триллион теңгені немесе жалпы сауда көлемінің 98 % пайызын құрады. Ресей рублі бойынша сауда көлемі 215 млрд теңгеге немесе 1,7 %, еуроға - 20,6 млрд теңгеге немесе 0,2%, қытай юаніне - 5,3 млрд теңгеге немесе 0,04 % жетті.

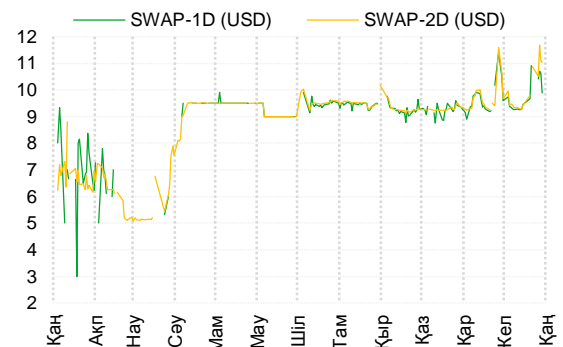
АҚШ Доллары. АҚШ долларымен сауда-саттық көлемі 21,8 % артып, 37,0 млрд. АҚШ долларын құрады. Сонымен бірге, 2016 жылы басталған теңгенің АҚШ долларына нығайуы 2017 жылдың ортасына дейін жалғасты, жылдң екінші жартысында кері айналыммен жалғасты. Дегенмен, 2017 жылы АҚШ долларына шаққандағы теңгенің АҚШ долларына қатысты 0,96 теңгеге нығайтылуы немесе бір валюта үшін 332,33 теңгеден 0,29 % -ға нығайту аяқталды. Сауда-саттық көлемін ұлғайтудың негізгі себебі - мұнай бағасының болжамдық мәндерден жоғары болуы, сондай-ақ елдің сыртқы сауда айналымының артуы. Жоғары валюталық түсімдер салықтық төлемдер кезінде қайта есептелді, бұл теңгені нығайту кезінде көрініс тапты.

Ресей рублі. Сауда-саттық көлемі 2016 жылмен салыстырғанда үш есе өсіп, 37,5 млрд. Рубльді құрады. Сонымен қатар, рубльмен теңгеге айырбас бағамы 2016 жылмен салыстырғанда өзгермелі болды және тар диапозонда өтті, ал бір жыл бұрын бұл үрдіс

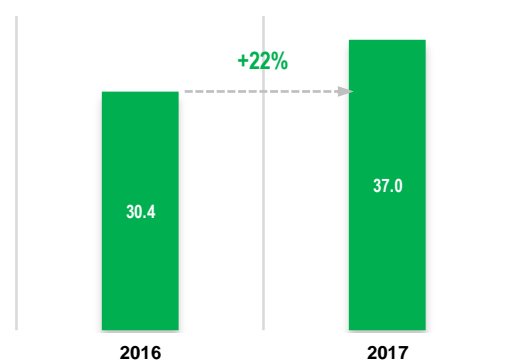
33 СУР.: ВАЛЮТАЛЫҚ СВОП МӘМІЛЕЛЕРІНІҢ КӨЛЕМІ МЕН САНЫ

34 СУР.: ВАЛЮТАЛЫҚ СВОП ОПЕРАЦИЯЛАРЫ ИНДИКАТОРЛАРЫНЫҢ ДИНАМИКАСЫ, ЖЫЛДЫҚ %

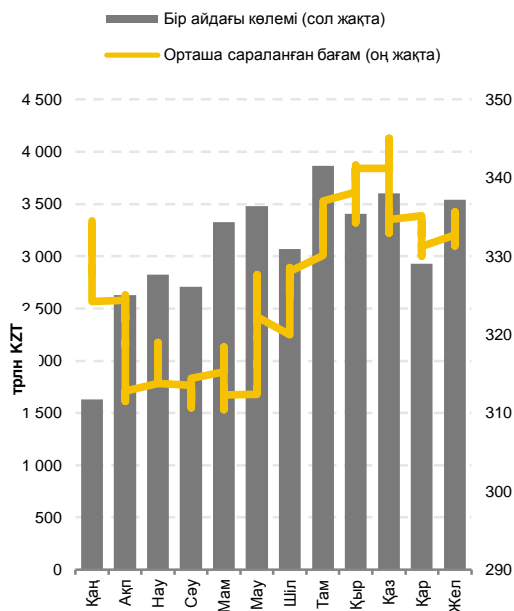

35 СУР.: АҚШ ДОЛЛАРЫНЫҢ САУДА-САТТЫҒЫНЫҢ КӨЛЕМІ, МЛРД USD

36 СУР.: 2017 ЖЫЛДАҒЫ USD/KZT СПОТ-НАРЫҒЫНЫҢ КӨРСЕТКІШТЕРІ

айтарлықтай өсті. Сауда-саттық көлемінің мұндай күрт ұлғаюының негізгі себебі – нарықтың жеке қатысушыларының ішкі қажеттіліктеріне байланысты тамыз-қыркүйек айларында реттелмейтін операциялар. Ресей Федерациясымен тауар айналымының 25 %-дан астам өсуі осы мәмілелерді негіздеуі мүмкін.

Қытай юані. Юаньнің сауда-саттығының көлемі 13,8 %, 110,0 млн юаньге дейін өсті. 2017 жылдың 14 қыркүйегінде KASE қытай T+2 есептесумен юані/қазақстандық теңге валюталық жұптың сауда-саттығының ашылуы болды. Іс-шараға "China China Limited" және "Қазақстандағы Қытай Банкі" Еншілес Банкі "АҚ өкілдері қатысты. Сауда-саттық көлемінің қалыпты өсу қарқыны Қытаймен сауда-саттықтың АҚШ долларымен 30 % астам өсуі түріндегі іргелі фактормен қамтамасыз етіледі.

Еуро. EUR / KZT құралының сауда-саттық көлемі 2016 жылмен салыстырғанда екі есеге артып, 56,6 млн еуроны құрады. Қазақстанның Еуропалық Одақ елдеріне экспорты 30 %-ға артуы еуромен сауда-саттық көлемі айтарлықтай жоғары болды. Алайда, осындай агрессивті өсу (+ 140 %) қаңтарда жеке нарық қатысушыларының қажеттіліктеріне байланысты жасалған мәмілелердің жоғары көлемімен қолдау тапты. Жылдың бірінші айында жасалған мәмілелердің жалпы көлемінің 30 % астамын құрады.

Деривативтер

2017 жылы деривативтер нарығындағы сауда-саттық көлемі 22,1 млрд теңгеге жетті. Биржаның алты мүшесі аукционға қатысты. KASE деривативтер нарығында сауда-саттыққа жеті құралы қолжетімді, олардың базалық активі ретінде KASE индексінің өкілетті тізімінің бес акциясы, KASE индексі және АҚШ доллары болып табылады. 2017 жылы сауда-саттықтың жалпы көлемі базалық активі АҚШ доллары болып табылатын фьючерстерге тиесілі болды.

ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ НӘТИЖЕЛЕР

Кірістер

Есептік жылдың нәтижелері бойынша Биржаның кірістері ⁶ 2 522 млн теңгені құрады, бұл алдыңғы жылдың нәтижесінен 366,8 млн.теңгеге немесе 17 %-ға жоғары. Қызметтер мен комиссиялардан түскен кіріс 1 399 млн теңгені құрады, өсім 432,5 млн теңге немесе 28,7 %, пайыздық табысы - 95,7 млн теңгеге немесе 14,7 %-ға азайды.

37 СУР.: KASE ТОБЫНЫҢ 2017 ЖЫЛДАҒЫ КІРІСТЕР ҚҰРЫЛЫМЫ, %

Пайыздық кірістердің төмендеуі Ұлттық Банктің ақша нарығындағы номиналды банкаралық пайыздық мөлшерлемелерді реттеу бойынша базалық мөлшерлемелердің төмендеуіне байланысты болды, бұл KASE тобының инвестициялық портфелінің қаржы құралдарының кірістілігіне әсер етті.

Биржаның негізгі қызметінен түсетін кірістер құрылымында ең үлкен үлес комиссиялық алымдардан (35 %), листингтік алымдардан (34 %) және мүшелік жарналардан (19 %) болды.

Биржаның комиссиялық алымдарының жалпы сомасы 687,8 млн теңгені құрады, бұл 356 млн теңгеге немесе 107,3 % өсті. Бұл өсу корпоративтік облигациялар нарығындағы белсенділіктің өсуі және репо

⁶ KASE тобының 2017 жылға аудит жүргізілген шоғырландырылған қаржылық есеп берушілігіне сәйкес.

операциялары нарығындағы сауда-саттық көлемінің өсуіне байланысты.

Биржаның листингілік алымдары 2017 жылы 83,8 млн теңгеге немесе 14,7 % артып, 654,2 млн теңгеге жетті немесе Биржаның кірістер құрылымында 34 % өсті. Бұл өсу АЕК көлемін ұлғайту, сондай-ақ бағалы қағаздар шығарылымдарының көлемін ұлғайту есебінен болды.

Мүшелік жарналар бойынша кірістер 19,8 млн.теңгеге немесе 2016 жылға қарағанда 5,2 % төмендеді, бұл "валюта" және "акциялар" санаттарындағы мүшелер санының азаюымен байланысты. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Биржа мүшелерінің жалпы саны 56, 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 58 болды.

Ақпараттық қызметтерді ұсынудан түсетін табыс 2017 жылы 13,1 млн теңгеге немесе 6,6 % өсіп, 212,7 млн теңгені құрады. Бұл өсу қор ақпаратының алушылар санының өсуіне байланысты.

Шығыстар

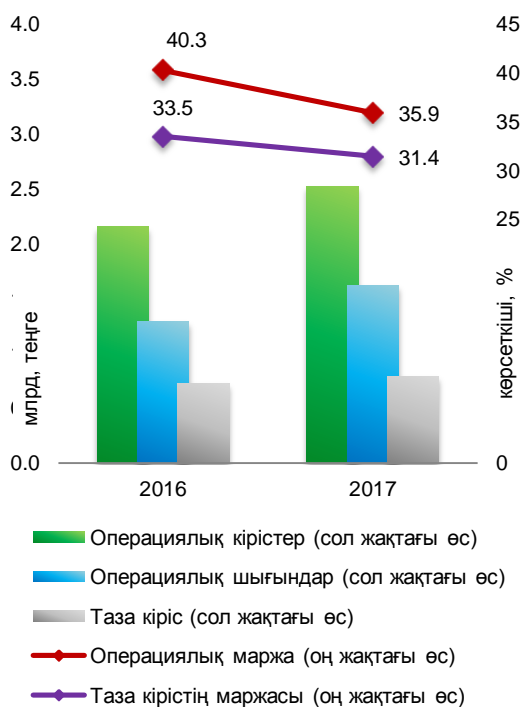
Жыл бойынша шығындар 1 616 млн теңгені құрады және өткен жылмен салыстырғанда 329,2 млн теңгеге немесе 25,6 %-ға ұлғайды. Бұл өсім негізінен персонал шығындарының ұлғаюы, жаңа амортизацияны және амортизация нормаларын қолдану және Биржа активтерін қайта бағалау есебінен болды.

Биржа шығындарының құрылымында ең көп үлес персоналдың шығындары (61 %), тозу мен амортизация (8 %), әлеуметтік салық (6 %), басқа шығыс баптары 4 %-дан аспайды.

Операциялық қызметтің нәтижелері

2017 жылдың қорытындысы бойынша таза пайда 792,9 млн теңгені құрады, бұл өткен жылдың нәтижесінен 9,8 % жоғары. Биржаның операциялық кірісі 17 % өсті, ал операциялық шығыстар 25,6 % өсті, оған байланысты операциялық маржа 2017 жылы 35,9 % дейін төмендеді, бұл өткен жылмен салыстырғанда 40,3 % таза пайда маржасы 2017 жылы 31,4 % құрап, өткен жылмен салыстырғанда 33,5 % құрады.

38 СУР.: ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІҢ НӘТИЖЕЛЕРІ

KASE ДАМУЫ ЖӘНЕ СТРАТЕГИЯСЫНЫҢ ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛУЫ

Директорлар кеңесі 2016 жылдың тамызында бекіткен 2016-2018 жылдарға арналған Биржаның даму Стратегиясында стратегиялық мақсаттар көзделетін үш негізгі стратегиялық бағыт бар, оны іске асыру Биржаға өз мақсаттарына қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Стратегиялық бағыттар	Стратегиялық мақсаттар
Биржалық нарықты дамыту	Қор нарығына жаңа эмитенттерді тарту Инвесторлық базаны кеңейту Валюталық нарықты дамыту Клирингтік қызметті дамыту
Биржаның жыне оның көрсететін қызметтерінің клиенттерге бағытталуын арттыру	Нарыққа қатысушылармен және Биржа мүшелерімен жұмыс жасау Корпоративтік интернет-сайтты дамыту Биржаның имиджің жақсарту және оның қызметі туралы ақпараттандырылуды арттыру Көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыру
Биржалық бизнестің тиімділігі мен бәсекеге қабілеттілігін арттыру	Ақпараттарды сату IT-жүйелерін дамыту Операциялық тәуекелдерді басқару жүйесін түрлендіру

1 стратегиялық бағыт. Биржалық нарықты дамыту

Көшпелі іс-шаралар

Эмитенттерді тарту мақсатын жүзеге асыру шеңберінде Биржа екінші жыл қатарынан Қазақстан өңірлеріне сапарлармен барады. 2017 жылдың ішінде Биржаның өкілдері "Атамекен" ҚР ҰКП аймақтардағы филиалдарының қолдауымен "Дөңгелек үстелдер" форматында Қызылорда, Алматы, Солтүстік Қазақстан және Ақмола облыстарында отандық кәсіпкерлер үшін кеңес өткізді. Іс-шараға 50 қазақстандық компания өкілдері қатысты.

Бір жыл ішінде Биржа еліміздің өңірлік инвестициялық форумдарда, қор нарығында кәсіпкерлер үшін қаржыландыруды тарту және инвестициялық

мүмкіндіктерді бөлімдерге белсенді қатысты. Биржа "Қазақстан қор биржасы – қаржыландыруды тартудың платформасы" тақырыбымен тоғыз форумға қатысты. Инвестициялық форумдар аясында түрлі салалардағы компаниялармен келіссөздер жүргізіліп, іскерлік байланыстар орнатылды.

Биржа қызметі туралы хабардарлықты арттыру жөніндегі жұмыс шеңберінде әлеуетті эмитенттер – Қазақстанның ірі компанияларының өкілдері және Биржаның серіктестері іскери таңғы ас форматында іс-шараларды өткізу туралы бастама көтерілді. 2017 жылы Шымкент және Астана қалаларында осындай екі іс-шара өткізілді. Шақырылған тұлғалардың арасында ұлттық басқарушы холдингтердің, жеке кәсіпкерлік өкілдерінің, Биржаның серіктестерінің, сондай-ақ жергілікті атқарушы органдардың басшылары мен бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдері болып табылатын ұлттық компаниялар мен компаниялар басшылары болды. Осы іс-шараларда Биржа өкілдері қор нарығының ағымдағы үрдістері туралы, қорларды тарту және қаржы нарығының құралдарымен уақытша еркін өтімділікті инвестициялау мүмкіндіктері туралы ақпаратпен бөлісті.

Бұдан басқа, Биржа қазақстандық компаниялармен кездесулер өткізді, компаниялар туралы қоғамдық ақпарат негізінде мақсатты топты белгіледі және оларды листинг ережелеріне және қаржыландырудың ықтимал қажеттілігіне алдын ала талдау жасады.

Жыл басынан бері қазақстандық компаниялардың басшылары мен иелерімен 100-ден астам кездесу өткізілді. Кездесулер нәтижесінде 40-тан астам компания отандық қор нарығында қаржыландыру тартуға қызығушылық танытты және олардың 20-сы 2018 жылдың әлеуетті эмитенттердің тізіміне енгізілді.

2017 жылы атқарылған жұмыстардың нәтижесінде Биржаның ресми тізіміне 15 жаңа эмитент енгізілді, оның ішінде 9 акция эмитенттері, бес облигация эмитенттері және бір пай эмитенті, оның ішінде Қазақстанның өңірлерінен бес эмитент.

Сауда-саттыққа жаңа қатысушыларды тарту

Барлық қазақстандық брокерлік компаниялар мен екінші деңгейдегі банктердің абсолютті көпшілігі қазірдің өзінде бір немесе бірнеше санаттағы KASE мүшесі екендігін ескере отырып, KASE шетелдік ұйымдарды қашықтан мүше ету аясында жұмыс істейді.

Осы жұмыстың нәтижесі 2017 жылдың 28 ақпанынан бастап "УНИВЕР Капитал" ЖШҚ (Ресей Федерациясы) KASE кіруі болды. Бұл компания KASE мүшелігіне "акциялар" және "туынды қаржы құралдары" санаттары бойынша қабылданған алғашқы шетелдік брокерлік компания болды "УНИВЕР Капитал" ЖШҚ 1995 жылдан бастап қор нарығында инвестициялық қызметті жүзеге асырады және "Мәскеу биржасы" КАҚ, "Санкт-Петербург қор биржасы" КАҚ, "Ұлттық Тауарлық Биржа" АҚ өткізетін, сауда-саттықтардың қатысушысы болып табылады.

2017 жылы шетелдік брокерлерді тарту жұмысы шеңберінде Биржа жетекші ресейлік және белорус брокерлері үшін бірқатар іс-шаралар өткізді, онда KASE өкілдері қазақстан қор нарығының даму тенденциялары, даму перспективалары, оған қол жеткізу жоспарлары мен мүмкіндіктері туралы хабардар етіп, қашықтан рұқсаттама алу жобасы толығымен ұсынылды.

Жаңа қатысушыларды тарту бойынша жұмыстың тиімділігін арттыру мақсатында Биржа шетелдік қор биржаларымен, оның ішінде жеке тұлғалармен, қазақстандық қор нарығына рұқсаттама алуды шектейтін кедергілерді анықтау үшін үнемі сауалнама жүргізеді.

Атқарылған жұмыстардың нәтижесінде қазақстандық қор нарығында сауда-саттыққа қатысуға мүдделі шетелдік қаржы ұйымдарының және жақын арада Биржаның қашықтықтағы мүшесінің мәртебесін алуға бастамалауға дайындардың тізімі құрылды.

Білім беру іс-шаралары

Инвесторлық базаны кеңейту және қолданыстағы және ықтимал бөлшек сауда инвесторлардың қаржылық

сауаттылығын арттыру мақсатында Биржа жыл барысында өткізілген оқыту бағдарламаларын әзірледі.

Есептік жылы төрт оқу семинары өткізілді:

- "Қор нарығының негіздері" (барлығы үш семинар өткізілді);
- "Корпоративтік басқару негіздері";
- "Инвесторлармен және мүдделі тараптармен өзара әрекет ету негіздері";
- "Private Banking қызметкерлерін оқыту".

"Атамекен" ҚР ҰКП және "Даму" Кәсіпкерлікті дамыту қоры "АҚ қатысуымен саны шектеусіз тұлғалар үшін тегін семинарлар өткізілді. Іс-шараға шақырылған спикерлер ретінде жетекші кәсіби кеңесшілердің, халықаралық қаржы және қаржылық емес ұйымдардың өкілдері қатысты. Өткізілген іс-шаралар бейнеконференция байланысы арқылы жүргізілді, бұл төңірлердегі ыңдаушылардың қатысуымен болды. Осы іс-шараларға 300-ден астам тыңдаушы қатысты.

Қаржылық сауаттылықты арттыру бойынша Биржаның бастамасы аясында жыл бойы Қазақстанның жоғары оқу орындарымен белсенді жұмыс жүргізілді. Жоғарғы оқу орындарында ағартушылық жұмысын жүргізу туралы келісімге қол жеткізілді. Мұндай ынтымақтастықтың мақсаты – оқытушылар құрамының қор нарығы туралы практикалық білім деңгейін арттыру, студенттердің қор нарығы туралы хабарадарлығын арттыруға, бағалы қағаздар нарығына инвестициялау саласында студенттердің практикалық дағдыларын дамытуға және бағалы қағаздар нарығының дамуының негізгі бағыттары туралы талдамалық ақпаратпен алмасуға бағытталған бірлескен іс-шаралар өткізілді.

Студенттер қауымдастығының және басқа да жеке инвесторлардың қаржылық сауаттылығын арттыру үшін практикалық тәжірибе құру үшін Биржа жыл сайын "Биржалық стимулятор" және "Бөлшек инвесторлар байқауы" атты екі байқауларын өткізеді.

"Биржалық стимулятор" жобасы қаржы-экономикалық мамандық студенттеріне KASE сауда-саттық жүйесінің

негізгі сауда-саттық жүйесі негізінде әзірленген, сауда-саттық жүйесінде ұйымдастырылған ең өтімді акциялар бойынша аукционға қатысуға мүмкіндік береді. Бұл жобаны Биржа 2008 жылдан бастап жүзеге асырады. 2017 жылы байқау Global Money Week аясында өткізілді, конкурста 1500-ден астам студент қатысты, 16 277 мәміле жасалды, оның көлемі 6,8 млрд теңгені құрады.

Брокерлік ұйымдардың клиенттері болып табылатын жеке тұлғалар арасындағы бөлшек инвесторлар байқауын KASE 2017 жылдың 1 қарашасынан 8 желтоқсанына дейін өткізілді. Байқау шеңберінде қатысушылар KASE сауда-саттық индексі тізіміндегі акцияларды нақты сауда-саттық тәртіптемесінде сатып алып, сата алды. 2017 жылы байқауға қатысушылардың саны 1800-ден асты. Сайыс барысында қатысушылар 1,5 млрд теңгеден астам сомаға 12 000-нан астам мәмілелер жасасты, бұл сол кезеңде жасалған KASE Индексінің өкілетті тізімінің акцияларымен жасалған мәмілелердің жалпы санының 42 % -ын құрады. KASE сауда-саттық жүйесінде байқау барысында мәміле жасау бойынша ең жақсы кірістілік жылдық 18,9 % құрады.

Листингтің трансформациясы

2017 жылы Биржа бағалы қағаздардың ресми тізімін трансформациялау және листингілік бағалы қағаздарға және олардың бастамашыларына қатысты қойылатын талаптарды рефомалау бойынша жобаны аяқтады.

Осындай трансформацияны жүзеге асыру үшін қажетті дайындық жұмыстары шеңберінде Ұлттық Банк 2017 жылдың 1 маусымынан бастап "Қор биржасында айналысқа жіберілген эмитенттерге және олардың бағалы қағаздарына, сондай-ақ тізімнің жекелеген санаттарына қойылатын жаңа талаптар" әзірленді және енгізілді. Биржа - "Листингілік ережелер" және "Листингілік алымдардың мөлшерін, уақытын және төлеу тәртібін анықтау" ережелері ішкі құжаттарының жаңа нұсқаларын дайындады.

Ресми тізімнің трансформациясы Биржаның бәсекеге қабілеттілігін арттыру мақсатында, соның ішінде әр түрлі

санаттардағы бөлшек және институционалдық инвесторлар үшін, сондай-ақ бар және әлеуетті листингілік компаниялар үшін Биржаның ресми тізімінің функционалды және ыңғайлы құрылымын құру арқылы жүзеге асырылды. Ресми тізімдегі жаңа құрылымда параллель үш сайт жұмыс істейді: ірі компаниялар бағалы қағаздарына арналған "Бастапқы", орта және шағын компаниялар бағалы қағаздарына арналған "Альтернативтік" және бағалы қағаздардың көп тармаған және спецификалық түрлеріне арналған "Аралас", оның ішінде инвестициялық қорлардың акциялары, туынды бағалы қағаздар, мемлекеттік бағалы қағаздар және ХҚҰ бағалы қағаздары. Биржаның ресми тізімінің жаңа құрылымының негізі биржалық нарықты екі компонентке - негізгі нарық (Main Market) пен альтернативтік инвестициялар нарығына (Alternative Investments Market) бөлудің халықаралық тәжірибесі болды.

Бағалы қағаздарды "Негізгі" және "Альтернативтік" алаңдары арасында бөлудің қарапайым және түсінікті тетігін қалыптастыру мақсатында, осындай бағалы қағаздар мен олардың эмитенттеріне листингілік талаптардан басқа, бағалы қағаздар эмитенттеріне арналған өлшемдер енгізілді, олардың сақталуы бағалы қағаздарды енгізу немесе берудің міндетті шарты болып табылады "Негізгі" алаңында және осы алаңда орналасқан. Осы критерийлердің бірі - осы бағалы қағаздардың эмитентінің болу мерзімі кемінде үш жыл болуы тиіс, негізгі қызмет түрлерінің соңғы үш жылының әрқайсысы үшін кем дегенде 3 000 000 еселік АЕК көлемінен кем емес және 2 550 000 есе АЕК көлемінен кем болмауы тиіс.

"Негізгі" сауда-саттық алаңында тұрған бағалы қағаздар және осы бағалы қағаздарды шығарған эмитенттер үшін листингілік талаптар бағалы қағаздардың тұрпаты мен осы алаңның секторына (санатына) қарай өзгешеленеді. "Негізгі" сауда-саттық алаңының "акциялар" секторында бұрынғыдай, IPO өткен, бағалы қағаздардың жеке санаты бөліп шығарылған, ол – "Премиум" санаты.

"Альтернативтік" сауда-саттық алаңының бағалы қағаздары мен оларды шығарған эмитенттер үшін

листингілік талаптар айтарлықтай төмендетілген (негізінен қаржылық есеп берушілік пен аудиторлық ұйымға қатысты стандарттарға қатысты) , ақпараттар ашу бойынша талаптар тек қазақстандық заңнамада белгіленген шектерде ғана қойылып, листингілік алымдардың мөлшері едәуір төмендетілген.

Трансформацияның нәтижесінде Биржа инвесторлар мен эмитенттер, сондай-ақ басқа да мүдделі тұлғалар үшін ресми тізімнің айқын, түсінікті және ыңғайлы құрылымына қол жеткізіп, кішігірім компанияларға қор нарығының қолжетімділікті жеңілдетті, жаңа инвесторлар мен эмитенттерді тарту бойынша тиімді стратегияны жүргізуге мүмкіндік алды, сондай-ақ, Ұлттық Банктің жаңа тәсілдемесі – ресми тізімнің құрылымында жаңа сауда-саттық алаңдары мен секторларды қалыптастыру және листингілік талаптарды енгізуде Биржаның өкілеттілігін кеңейту – ішкі және сыртқы факторлардың өзгеруі кезінде, листингілік талаптарды жетілдіру және бейімделуде үлкен икемділік пен жеделдікке қолжеткізу мүмкін болды.

Альтернативтік сауда-саттық алаңы қызмет ете бастаған күннен бастап, осы сауда-саттық алаңы бойынша листинг процедурасынан жеті эмитенттің бағалы қағаздары өтті, соның ішінде төрт атаудағы акциялар мен облигациялардың үш шығарылымы. Қайталама нарықта 7 955 мәміле жасалды, соның ішінде 7 663 акциялармен және 267 мәміле корпоративтік облигациялармен мәміле жасалды. Сауда-саттық көлемі 30,8 млрд теңгені құрады (соның ішінде 9,5 млрд теңге корпоративтік облигациялардың, 21,4 млрд теңге акциялардың еншісінде болды) немесе көрсетілген кезеңдегі беймемлекеттік бағалы қағаздардың қайталама нарығының жалпы көлемінен 6,3 %.

Жаңа қаржы құралдардың енгізілуі

Қысқа мерзімді облигациялар. 2016 жылдан бастап KASE-да "Коммерциялық облигациялар" жаңа биржалық өнімі енгізілді. Облигациялардың осы түрі тек 12 айдан аспайтын мерзімге листингілік компаниялар шығарылуы мүмкін. Бұл ретте, осы облигацияларды тіркеу және олардың тізімі жеңілдетілген тәртіппен және листингілік

алымдар мөлшерлемесі бойынша жүзеге асырылады, бұл компанияларға қор нарығында қысқа мерзімді қаржыландыруды жылдам және арзан түрде тартуға мүмкіндік береді.

Осы қаржы құралын 2017 жылы төрт эмитент пайдаланды, барлығы бес шығарылымы листингіленген болатын, борыш көлемі 13,3 млрд теңгені құрады, орналастырғандағы кірістілігі жылдық 11 % – 14,88 % аралығында болды. Облигациялар қайталама нарықта да саудаланып, 2017 жылдағы олармен жасалған мәмілелердің көлемі 1,2 млрд теңгені құрады.

Қамтамасыз етілген облигациялар. 2017 жылы "KazakhExport" Экспорттық сақтандыру компаниясы" АҚ мен Биржа арасындағы өзара ынтымақтастық туралы меморандумның шеңберінде эмитенттің дефолт тәуекелінен сақтандыруды қамтамасыз ету арқылы экспортқа бағдарланған облигацияларды шығару механизмін құру бойынша жұмыс жүргізілді. Индикативті сақтандыру тарифі жылына 2% мөлшерінде белгіленеді, облигацияны қамтамасыз етудің көлемі 5 млрд теңгеге дейін. Бір жыл ішінде қор нарығының құралдарын пайдалану бойынша кеңес беру үшін экспортқа бағдарланған компаниялардың иелері мен басшыларымен кездесулер өткізілді.

2017 жылдың соңында "KazakhExport" ЭСК "АҚ Директорлар кеңесі Облигациялар бойынша экспортердің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру ережелерін бекітті, онда мұндай облигацияларды шығару арқылы қор нарығына несиелік қаражатын тарту механизмі мен тәртібі келтірілген.

Зәкірлі инвестормен облигациялар. 2017 жылы қор нарығының құралдарын пайдалану арқылы бизнесті мемлекеттік қолдауды қамтамасыз ететін жаңа қаржы құралдарын әзірлеу және ілгерілету мақсатында "Қазақстанның Даму Банкі" АҚ бірлескен жұмыс жүргізілді. Алдын-ала келісімге сәйкес, банк өздерінің облигацияларын сатып алу арқылы компаниялардың жобаларын қаржыландырудың 100 % дейін 5 жылға дейін қаржыландырады. Бұл ретте, осы облигацияларға "KazakhExport" АҚ-ның дефолт қаупінен сақтандыруды

қамтамасыз ету қажет немесе эмитент облигациялар Standard & Poor's халықаралық рейтинг агенттігінің шкаласы бойынша BB дәрежесінен төмен емес немесе FitchRatings және Moody's Investors Service халықаралық агенттіктерінің ұқсас рейтингтеріне сәйкес болуы тиіс.

Купондық мөлшерлемені субсидиялау. 2017 жылы Биржа облигациялар бойынша купон мөлшерлемесін субсидиялау механизмін енгізу жөніндегі жобаны іске асыруды жалғастырды. Биржа нарыққа қатысушылары қолдау білдіретін және Кәсіпкерлік туралы заң жобасы бойынша Қазақстан Республикасының Парламентіне ұсынылған Іскерлік кодекске түзетулер жобасын дайындады.

Шетелдік валюталар. Валюта құралдарының ауқымын кеңейту және ресей рублімен және қытай юанымен сауда-саттық көлемін ұлғайту мақсатында RUBKZT_TOM және CNYKZT_TOM құралдарымен сауда-саттық 2017 жылдың 20 ақпанынан бастап, CNYKZT_SPT құралында 2017 жылдың 11 қыркүйегінен бастап өткізіледі. Осы құралдарды іске асыруға қызығушылық валюта нарығының мүшелерінің сауалнамасы нәтижесінде анықталды.

T+2 есептеулер сызбасы бойынша қаржы құралдарының аударымы

T+2 сызбасы бойынша есептесулерді қолдану аясын кеңейту. Қазіргі кезеңде қор нарығының қаржы құралдарын T+2 тәртіптемесінде өткізу Биржа солармен жасалған мәмілелер бойынша клирингілік қызметті жүзеге асыратын, қаржы құралдарының Тізіміне қаржы құралдарын енгізу тәртібіне сәйкес сәйкес жүзеге асырады, егер бұл қаржы құралы KASE индексінің өкілетті тізімінде немесе өтімділіктің бірінші класындағы акциялардың тізімінде болса.

2017 жылы T+2 есеп айырысу сызбасына алты атаудағы акциялар ауыстырылды. Бұрын осы сызбаға 2018 жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша ауыстырылған құралдарды есепке ала отырып, қор нарығында 19 атаудағы акциялармен мәмілелер T+2

есептесу сызбасы бойынша есеп айырысу жүзеге асырылды.

KASE индекстер тобындағы өзгерістер

KASE Индексі. 2017 жылдың наурызында KASE Индексінің тізімін қалыптастыру әдістемесін жетілдіру мақсатында, Қазақстанның заңды тұлғалары болып табылатын ірі және қаржылық тұрақты компаниялардың ең өтімді акцияларының болуын қамтамасыз ететін, KASE Индексінің өкілетті тізіміне бағалы қағаздарды енгізу және сәйкестендірудің жаңа өлшемдері әзірленді.

Іріктеу критерийлері ретінде S&P биржалық индекстеріне компанияларды және олардың бағалы қағаздарын енгізу тәжірибесі қолданылды – бұл:

- нарықтық капитализация;
- қаржылық тұрақтылық;
- акциялардың өтімділігі.

Тізімге акцияларды қосу және олардың осындау болу критерийі ретінде компанияның капитализациялысының минималды көлемі – 13 млрд теңге деңгейінде белгіленді.

2017 жылдың 15 сәуірінен бастап Қор нарығының көрсеткіштерін есептеу әдістемесіне тиісті түзетулер енгізілді.

Корпоративтік облигациялар нарығының индикаторлары. Қыркүйек айында корпоративтік облигациялар нарығының ресми индекстерін жасау мақсатында және бағалы қағаздардың ресми тізіміне жаңа құрылымын енгізуге байланысты негізгі сауда-саттық алаңы үшін – KASE_BM* және альтернативтік сауда-саттық алаңы үшін – KASE_BA * сериясындағы жаңа индикаторлары жасалды.

Осы индикаторлардың өкілетті тізімдеріне индекстелмеген теңгелік облигациялар, олардың маркет-мейкері болу және олардың эмитенттерінің шығарған облигациялары бойынша купондық сыйақыны және (немесе) негізгі соманы төлеу бойынша

реттелмеген борыштары болмау шартымен, енгізілуі мүмкін

ТБЖ жетілдіру

Қор нарығындағы ТБЖ. 2017 жылы KASE T+2 – бірыңғай шекті есеп айырысу сызбасы қолданылатын қор нарығында өтінімдер мен мәмілелерді қамтамасыз етуді есептеудің жаңа тетігін енгізу бойынша жұмысты жалғастырды. 2017 жылдың ақпан айында бірыңғай шектелім сәтті енгізілді. Бірыңғай шектелімді қолдану мақсаты маркетингтік қауіпсіздік деңгейін өлшеп, нарыққа қатысушының әр сауда-саттық шотына (меншікті немесе клиентке) арналған өтінімдерді беру және мәміле жасау үшін жеткілікті дәрежеде қамтамасыз ету болып табылады.

Жаңа механизм қатысушының сауда-саттық шотында бола отырып, активтерінің жиынтық портфелін бағалауға мүмкіндік береді және оны T+2 есеп айырысу сызбасы қолданылатын өтінімдер мен мәмілелер бойынша ашық позициялардың қауіпсіздігі ретінде ескереді. T+2 сызбасы бойынша сатылатын бағалы қағаздар, ақшадан басқа, кепілдік болуы мүмкін.

Бірыңғай шектелімге сәйкес, сауда-саттыққа қатысушының портфелі KASE белгілеген тиісті жеңілдіктер ескеріле отырып, нарықтық құны бойынша бағаланады.

Бірыңғай шектелім T+2 өтінімдері мен мәмілелеріне қатысушылармен қамтамасыз етілген салымға жүктемені азайтты, осылайша T+2 секторында белсенді және тиімді сауда-саттықты қамтамасыз етті.

Сонымен қатар, алдын ала дефолттарды басқару мақсатында KASE базалық активі, T+2 сызбасы бойынша саудаланатын бағалы қағаздар болып табылатын, неттингпен репо операциялары бойынша сауда-саттық күнін KASE күнін 17.15 дейін ұзартты. Осылайша, сауда-саттық күнінің аяғында 17.00-де сауда-саттық күнінің соңында T+2-де активтердің жетіспеушілігіне тап болған қатысушылар өздерінің міндеттемелерін орындау үшін келесі күні есеп айырысу

міндеттемелерін аудару үшін неттингпен репо операцияларын жасауға мүмкіндігі бар. Міндеттемелерді дербес түрде басқа күнге ауыстыру мүмкіндігі дефолт тәуекелін азайтады.

Валюта нарығындағы ТБЖ. 2017 жылдың бірінші жарты жылдығында валюта нарығындағы ТБЖ жетілдіру мақсатында тәуекелдерді басқару және дефолттарды реттеу процедураларын іске асыруды реттейтін ішкі нормативтік-құқықтық базаны жаңарту бойынша жұмыс жүргізілді.

Биржа мен Ұлттық Банктің дефолттарды реттеу бойынша өзара әрекеттесу тәртібі анықталды, мұнда Ұлттық Банктің өтімділік провайдері болуыға құқылы, ал Биржаға дефолтты өтеу үшін қажетті қаражатты тез арада тарту мүмкіндігі беріледі.

2017 жылдың 9 ақпанынан бастап валюталық нарықта ТБЖ қосымша элементі енгізілді – қатысушының кепілдік жарнасының мөлшеріне қарай оның жайғасымын ашу шектелімі. Осы шектелімді белгілей отырып, есеп айырысу тәртіптемесі, қаржылық тұрақтылығы көрсеткіштерінің төмендеуі тіркелген, сауда-саттыққа қатысушылары үшін қолданылады.

2017 жылдың желтоқсанында Биржа орталық қарсы агенттің (ОҚА) институтын енгізу және брокерлердің валюта нарығына шығуына мүмкіндік беретін жобалар шегінде ТБЖ жетілдіру жөніндегі жоспарларын жариялады.

ОҚА енгізілуі. ОҚА валюта нарығындағы функцияларын енгізген кезде, KASE валюта нарығының ТБЖ құруға, оның ішінде дефолтқа және нарық қатысушыларының міндеттемелерін орындамауға қарсы қорғаныс элементтерін жүзеге асырады.

2017 жылы Биржаның валюта нарығында ОҚА енгізу концепциясы әзірленді, ол мынадай негізгі элементтерді қарастырады:

- мәмілелерді маржамен қамтамасыз етуін енгізу, сондай-ақ клирингілік сақтық және кепілдік

- қорларының бар болуы, олар нарықтық тәуекелдерден қорғаудың негізгі бағыттары болады;
- Биржа мүшелеріне мониторинг жүргізу жүйесін жетілдіру және тиімді дефолт менеджменті енгізу;
  - Қатысушылардың жайғасымдарын уақтылы жабылуын қамтамасыз ету үшін өтімділік провайдерінің болуы;
  - қатысушылардың ашылған жайғасымдарының шектелімдерін басқару жүйесін енгізу және қамтудың жеткіліктілігін бақылау.

Валюталық нарықта ОҚА енгізу 2018 жылға жоспарланды.

Валюта нарығына брокерлердің рұқсаттама алуы.

Проект по предоставлению брокерским организациям прямого доступа на биржевой валютный рынок был инициирован KASE в 2016 году.

2017 жылдың барысында Жоспар әзірленіп, брокерлердің валюта нарығына шығуы екі кезеңде жүзеге асырылады. Бірінші кезеңде брокерлік ұйымдар шетел валютасымен сатып алынған және/немесе сатып алынған шетел валютасына төленетін алдын ала жеткізу тәртіптемесінде, тек екінші кезеңде ғана, жеке тұлғалардың брокерлік ұйымдарына, валюталық нарықтағы ТБЖ жетілдіру бойынша жұмыстарды аяқтағаннан кейін, жартылай қамту тәртіптемесінде қабылданады.

2017 жылдың екінші жартысында Ұлттық банкінің тиісті НҚА және Биржаның ережелеріне енгізілетін өзгерістер әзірленіп, сондай-ақ брокерлік ұйымдардың валюта нарығына шығуына техникалық қолдау көрсету бойынша жұмыс басталды. Жұмыстарды аяқтау және нормативтік құжаттарды қолданысқа енгізу 2018 жылдың бірінші жартысында жоспарланған.

2 Стратегиялық бағыт. KASE және оның қызметтерінің клиенттерге бағдарлануын арттыру

Эмитенттерді қолдау бойынша іс-шаралар

Листингілік компаниялармен жұмыс істеу шегінде, нарық қатысушыларының, листингілік компаниялардың, инвесторлардың және басқа да мүдделі тұлғалар арасында коммуникацияларды жақсарту мақсатында, Биржа "Эмитент күні" іс-шарасын өткізеді.

Жыл бойы брокерлік және листингілік компаниялармен бірлесіп мынадай компаниялар үшін осындай 11 іс-шара ұйымдастырылды және өткізілді: "БАСТ" АҚ, "ҚазТрансГаз" АҚ, "Қазақстан темір жолы" ҰК" АҚ, "ҚазТрансОйл" АҚ, "Қазақстанның Даму Банкі" АҚ, "Тенгри Банк" АҚ, "Банк Хоум Кредит" АҚ. Іс-шара бұқаралық ақпарат құралдарында, институционалдық инвесторлар – сақтандыру компанияларының және екінші деңгейдегі банктердің өкілдері арасында кеңінен жарияланды.

Листингілік компаниялар өздерінің бағалы қағаздарын Биржада орналастыру кезінде өткізетін Road-show және баспасөз конференцияларына қатыса отырып, листингілік компанияларды Биржа белсенді қолдайды.

7 тамызда KASE листингілік компаниялардың қаржылық-құқықтық бөлімшелерінің қызметкерлері үшін "Қор нарығының негіздері" атты оқыту бағдарламасын өткізді. Бағдарламаның мақсаты – листингілік компаниялардың қызметкерлері ішкі қор нарығы туралы хабардарлық деңгейін арттыру. Тыңдаушылар қор нарығының негіздері мен қаржылық құралдарды басқару бойынша қаржылық ақпараттарды пайдалану туралы практикалық білімдерін алды.

Жыл барысында листингілік компанияларда корпоративтік басқару деңгейін жоғарылату және олардың әрекет етуші және әлеуетті инвесторларына деген айқындығын арттыру мақсатында оқыту іс-шаралары өткізілді.

Атап айтқанда, қазан айында отандық компаниялар үшін "Корпоративтік басқару негіздері" семинары ұйымдастырылды. Іс-шарада Қазақстандағы халықаралық корпоративтік басқару тәжірибесін қолдану, компаниялардағы менеджмент және басқару жүйелерін дамытудағы кемшіліктер, сондай-ақ компаниялардың ақпараттық қауіпсіздік мәселелері талқыланды.

International Financial Corporation (IFC) қолдауымен Биржа өткізген "Қазақстанда ESG есеп берушілігін енгізу және даму перспективалары" атты дөңгелек үстел компания есептілігінің сапасын жақсарту мәселелеріне арналды.

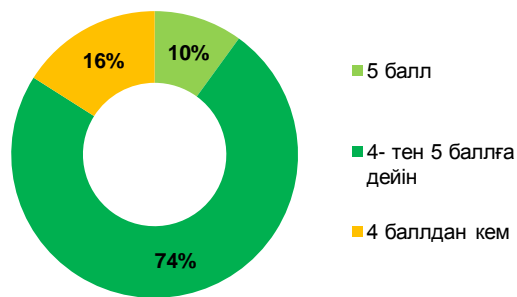
KASE, экологиялық, әлеуметтік жауапкершілік және корпоративтік басқару критерийлері бойынша есеп берушілік (ESG) құрастыру бойынша әдістемені тарататын, 32 дүниежүзілік биржалардың бірі, және ESG критерийлерін тренингтер арқылы насихаттайтын 18 биржалардың бірі болып табылады.

Жаңа эмитенттердің нарыққа кіруіне кедергі келтіретін қиындықтарды анықтау үшін, Биржа қолданыстағы тұрақты базасына, сондай-ақ өзінің процедуралары мен шарттарына үнемі шолу жасап отырады. 2017 жылы Биржа ҚҚА алаңында жобалық кеңселерде жұмысын жалғастырды. Жұмыстың нәтижесі ретінде Биржаның ұсыныстары:

- қазақстандық компаниялар шығарған облигациялар бойынша купон мөлшерлемесін субсидиялау механизмін енгізу;
- пайлық инвестициялық қорлардың кірістері бойынша салықтық жеңілдіктерді кеңейту;
- ЖШС-ті АҚ-ға айналдыруды жеңілдету;
- эмитенттердің ақпараттар ашуын оңтайландыру;
- аудиторлық ұйымдар жұмысының сапасын арттыру.

Аталған ұсыныстар 2017 жылы Қазақстан Республикасы Парламентінің қарауына ұсынылған заң жобаларына енгізілді.

39 СУР.: БИРЖА МҮШЕЛЕРІНІҢ ЖАЛПЫ БАҒАЛАРЫ

Клиенттердің қанағаттануын бағалау

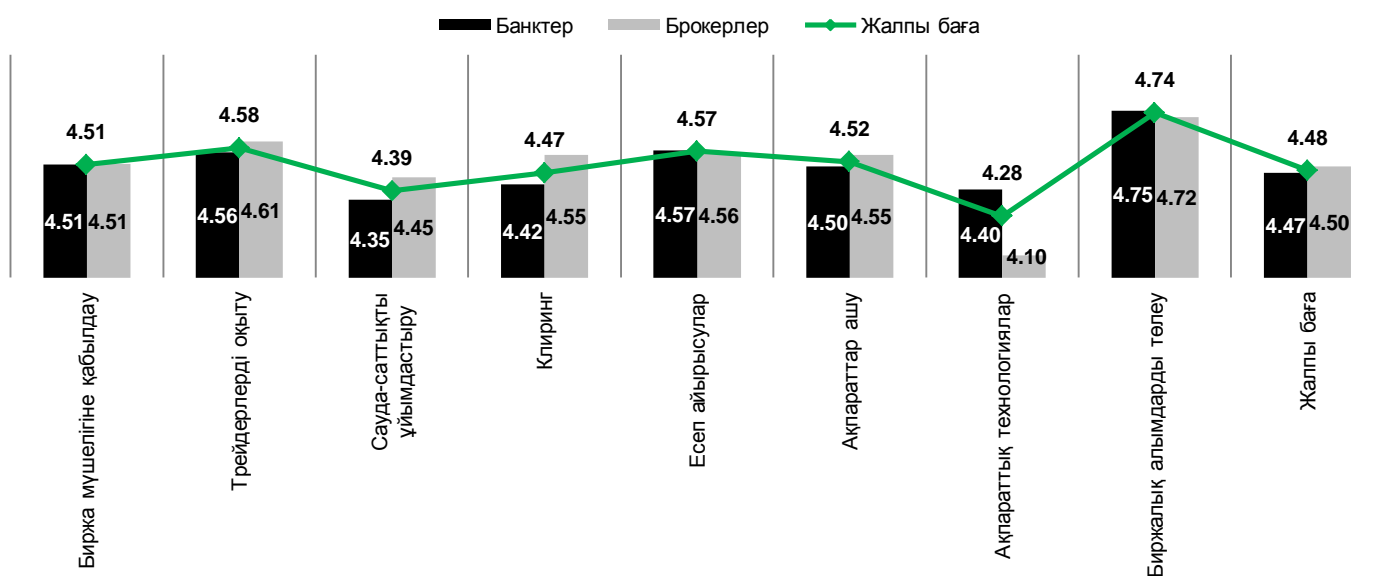
2017 жылы клиентке бағдарлануды арттыру бойынша қойылған мақсаттар шегінде KASE Биржаның клиенттерінің оның қызметімен қанағаттануын бағалау әдістемесін (бұдан әрі осы бөлімде – Әдістеме бұдан әрі осы бөлімде) әзірледі. Әдістеме KASE көрсететін қызметтердің сапасы және қолданатын бизнес-үдерістердің негізгі аспектілері бойынша – Биржа мүшелігінің қабылдау, трейдерлерді оқыту, саудасаттықты ұйымдастыру, клиринг, есе айырысу, ақпараттарды ашу, ақпараттық технологиялар, биржалық алымдарды төлеу бойынша Биржа мүшелерін жыл сайын сауалдауды қарастырады

2017 жылдың аяғында осынай бағалау шегінде Биржа мүшелерінен сауалдау жүргізілді, 56 мүшелерінің 50 қатысты (89 %).

Бағалау 5 баллдық жүйе бойынша жүргізілді. 50 респонденттің 10 % 5 балл (ең жоғарғы балл) бағасын берді, респонденттердің 74 % 4-5 дейін, ал респонденттердің 16 % 4 баллдан төмен баға берді.

Биржа мүшелеріне 2017 жылға қанағаттанудың жалпы бағасы 4,48 балл немесе қанағаттанудың 100 пайызынан 89,6 пайызын құрады. KASE осы көрсеткішті жақсартуға ниет білдіріп, осындай сауалнаманы жүйелі түрде өткізуді жоспарлап отыр.

40 СУР.: БИРЖА ҚЫЗМЕТІМЕН ҚАНАҒАТТАНУДЫ БАҒАЛАУ

Is2in жүйесін жетілдіру

Қазіргі уақытта Биржа мүшелері мен листингілік компаниялар Is2In электрондық құжаттарды басқару жүйесі арқылы Биржаға өздерінің құжаттары мен ақпаратын ұсынады. Бұл жүйе ұйымдарға құжаттарды және ақпараттарды Биржаға электронды түрде беруге мүмкіндік береді, мұндай құжаттар мен ақпараттық хабарламалардың қағаз нұсқалары ұсынылмайды.

2017 жылы is2in жүйесінің функциялары одан әрі дамыды және кеңейтілді, атап айтқанда:

- қажетті сипаттамалар бойынша тереңірек сәйкестендіру үшін компанияның тиісті деректерімен және сипаттамаларымен жеке кабинет принципін қолдану;
- құжаттарды тексеретін және тексерілген/жарияланған/қабылданбаған құжаттарды іздейтін, топтардың унификациясы;
- компанияның қандай да бір құжатты ұсыну қажеттілігі туралы ескертулерді автоматты түрде орнату функциясын жетілдіру;
- жылдам тексеруді және өңдеуді қажет ететін компаниямен ұсынылған ақпаратты визуализациялау;
- құжаттарға шаблондалған түсініктемелерді жіберу мүмкіндігі.

Қолданушылармен өзара әрекеттестік қызметінің іске қосылуы (Service Desk)

2017 жылдың 25 желтоқсанынан бастап Service Desk Биржаның ақпараттық жүйелерінің сыртқы пайдаланушыларына техникалық қолдау көрсету бойынша жұмысын бастады.

Service Desk пайдаланушы сұрауларын қабылдау, тіркеу, жіктеу, кері байланыс және сұраулар бойынша шешім қабылдау функцияларын орындайды. Жалпы алғанда, анықтамалық және ақпараттық қызметтен техникалық қолдау көрсетудің үш деңгейлері бар.

Корпоративтік интернет-сайттың дамуы

KASE веб-сайты Қазақстан қор нарығы туралы негізгі ақпарат көздерінің бірі болып табылады, ол өз келушілерін Биржа мүшелері, листингтік компаниялар және қаржы құралдары туралы ақпаратпен қамтамасыз етеді. www.kase.kz сайтының айрықша ерекшелігі оның жоғары ақпараттық мазмұны болып табылады, ол нақты уақыт тәртіптемесінде үш тілде: қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде жасалатын ақпараттық хабарламалардың күнделікті үлкен ағынымен байланысты.

2017 жыл барысында Биржаның веб-сайтының жаңа нұсқасы жасалды және сыналды. Жаңа корпоративтік сайт 2018 жылдың 3 қаңтарында www.kase.kz негізгі доменіне көшірілді.

Жаңа Биржа сайтының басты жаңалықтарының бірі KASE веб-сайтының пайдаланушылардың төрт негізгі мақсатты топтарына арналған отырғызу беттерін (лендинг) іске қосу болып табылады. Лендинг жасаудың мақсаты-Интернет-сайттың мазмұнын нақты санаттағы пайдаланушылардың сауалдарына бейімдеу, жаңа мақсатты беттерінің көмегімен KASE өзінің қызметін клиенттер мен серіктестер үшін ашық әрі түсінікті етіп жасауға тырысады. Лендингте ең жарамды және қысқаша мәлімдеменің ең пайдалы және маңызды мәліметтерін жинады..

Жаңа Биржа сайтындағы фактілер мен сандар:

- сайттың беттері – 500 мыңнан астам, биржалық нарық туралы ақпараттық хабарламалар, саудасаттық көрсеткіштері, саудаланатын құралдары және олардың эмитенттері – 450 мыңнан астам;
- сайттағы құжаттар саны – 75 мыңға жуық, оның ішінде листингтік компаниялар туралы ақпаратты жариялау шегінде жарияланған құжаттар – 28 мыңға жуық;
- бағалы қағаздар мен сауда-саттыққа арналған құралдарға арналған беттер саны – 5 199, оның ішінде мұрағаттық беттер де бар;
- сайтқа кіру саны – күніне шамамен 3 500 кіру;

- қараулар жағрафиясы – Қазақстан (80 %), Ресей (4 %), Ұлыбритания (3,7 %), АҚШ (3,2 %), Ирландия (2,6 %).

Биржаның имиджін жақсарту және оның қызметі туралы ақпараттандыру

2017 жылы KASE бұқаралық ақпарат құралдары арқылы және басқа да жалпыға қол жетімді ақпарат арналары арқылы биржалық нарықтың жұмысы мен қызметінің нәтижелері туралы жеткілікті көлемде жарияланған жария хабарламалардың өлшенген саясатын жүргізді.

Бұл жұмыс бұқаралық ақпарат құралдарында ресми хабарламаларды тарату, сұраулар мен сұрауларға жауап беру, сұхбаттар мен жарияланымдарды ұйымдастыру, ақпараттық және түсіндірме маркалы өнімдерді шығару, биржалық нарық пен биржаны жылжыту сияқты салаларда жүргізілді.

Биржаның ақпараты мен бұқаралық ақпарат құралдарымен өзара іс-қимылын таратуға арналған жаңа арна тоқсан сайынғы баспасөз конференцияларымен бірге KASE-нің ай сайынғы және кезектен тыс брифингері болды.

Медианарығына қатысушыларды БАҚ-пен, сондай-ақ "Медиа Мектеп" қоғамдық қоры, Media Net халықаралық журналистика орталығымен (МСТ) Media Media серіктестігімен биржа нарығының жұмысымен таныстыру мақсатында қазақ тіліндегі және орыс тіліндегі БАҚ журналистеріне арналған бір күндік екі семинар өткізілді. Бұл тренингтерге электронды және баспа БАҚ редакцияларының 43 қызметкері қатысты.

Биржаның бұқаралық ақпарат құралдарына қатысты саясаты Қазақстан қор нарығы мен KASE арасындағы ақпараттық аланды басқару, өзара тиімді серіктестік орнату туралы болды.

Осы мақсаттар үшін KASE 2017 жылы еліміздің жетекші бұқаралық ақпарат құралдарының бас редакторларымен жыл сайынғы кездесулерін жалғастырып, сондай-ақ Forbes, Interfax-Kazakhstan және Atameken Business Channel медиа-өкілдерін марапаттады.

2017 жылы KASE Atameken Business Channel телеарнасымен тұрақты түрде үш тақырыптық Биржаның авторлық бағдарламасын іске қосты. Тақырыптар: "В курсе" (күнделікті), "KASE апталығы" (апта сайын) және "Фондовый рынок. Статус Pro" (апта сайын).

Жалпы алғанда, "Alem Research" мониторинг жүйесінің деректері бойынша, есепті кезеңде БАҚ Биржаның 15 000-нан астам есебі немесе Биржа атынан хабарламалар жариялады. Бұл тізімге жаңалықтар мен баспасөз хабарламалары, сұхбаттар, биржалық саудасаттық нәтижелері туралы жарияланымдар, нарықтық шолулар, хабарландырулар және Биржа өкілдерінің қатысуымен өткізілетін іс-шаралар туралы ақпарат кіреді.

2017 жылы биржа белсенді қатысып, Қазақстандағы және шетелдегі нарық қатысушылары, реттеушілер, сарапшылар және бұқаралық ақпарат құралдары үшін салалық іс-шаралардың ұйымдастырушысы және тең ұйымдастырушысы болды. Жылдың ең маңызды оқиғаларының бірі Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі мен Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы бірлесіп ұйымдастырған, Қазақстан қаржыгерлерінің VII съезі болды. Осы іс-шара аясында Биржа "Қор нарығы қаржыландыру көзі ретінде" отандық бағалы қағаздар нарығын жылжыту бойынша бөлімді ұйымдастырды, ол қор нарығындағы ағымдағы үрдістерді, даму перспективаларын және Қазақстанның экономикалық өсуіне қосқан үлесін қарады.

3 Стратегиялық бағыт. Бизнесінің тиімділігі және бәсекеге қабілеттілігін арттыру

Нарықтық ақпараттарды сату

Есептік жыл барысында KASE алты жаңа ақпараттық өнімдерді ұсынды, соның ішінде Non-Display жүйесінде саудалық ақпаратты пайдалану/өндірістік ақпарат жасау, Биржа мүшелеріне ақпарат беру, IRIS Finance

ақпараттық терминалы, KASE жаңалықтары және Telegram ақпараттық телеарнасы @KASEInfoBot. @KASEInfoBot ұялы байланысшы арқылы таратылатын KASE-нің алғашқы өнімі болды. 2018 жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша оны пайдаланушылардың саны 1220-ге жетті.

2017 жылдың қорытындысы бойынша 10 вендор биржалық ақпаратты таратып отырады, олардың екеуі 2017 жылы тартылды. Жаңа ақпараттық өнімдерді енгізу алты жаңа тапсырыс берушілермен келісім-шарт жасасуға ықпал етті. Сауда-саттықты нақты уақыт тәртіптемесінде қарауға болатын абоненттер саны Биржаның веб-сайты арқылы өсті. Ақпараттық өнімдерді сатудан түскен жалпы табыс 212,7 млн теңгені құрады, бұл алдыңғы жылдан 6,6 % артық.

IT жүйелерін дамыту және Data Center сенімділігін арттыру

Қазіргі уақытта Биржаның барлық технологиялық шешімдері өзінің әзірлемелері болып табылады.

Биржа екі сауда-асаттық жүйесін пайдаланады:

AST (Automated System of Trade) – қор нарығы, репо нарығы және туынды қаржы құралдары үшін (1998 жылы іске қосылған);

NEXT – валюта нарығы үшін (2015 жылы іске қосылған).

Ағымдағы бизнес-қажеттіліктер Биржа технологиясын аяқтау және түрлендіруді талап етеді, ал негізгі қажеттіліктер – сауда-клирингілік және қосалқы жүйелерді дамыту болып табылады.

2017 жыл барысында IT – жүйелерінің сапасын жақсартуға, мүмкіндіктерді кеңейтуге және жүйелердің ақаулық төзімділігін арттыруға бағытталған жұмыстар жүргізілді. Биржа деректер орталығын модернизациялау шегінде ескі серверлік және желілік жабдықтардың саны азайып, нәтижесінде Биржаның серверлік бөлмесінде электр энергиясын тұтыну айтарлықтай төмендеді. Серверлік жүйелерді виртуалдау үшін жаңа серверлік жабдық сатып алынды және виртуалды серверлерде

жұмыс істей алатын барлық Биржа ақпараттық жүйелер виртуалданған ортаға берілді. Биржаның резервтік орталығында барлық компьютерлік техникалар жаңартылып, байланыс арналарының өткізу қабілеті жақсарды.

Тәуекелдерді басқарудың операциялық жүйесін түрлендіру

Тәуекелдерді басқарудың тиімділігін арттыру үшін Биржа тәуекелдердің ертерек алдын алу жйесін құрды, болашақ тәуекелдер сценарийлерін модельдеу және Биржа қызметінің үздіксіздігін басқару жүйесін жетілдірді.

2017 жылы қызметтің үздіксіздігін басқару саласында келесідеу жұмыстар жүргізілді:

- Қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз ету және қалпына келтіру ережелері және Қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз ету және қалпына келтіру жөніндегі іс-шаралар жоспары ISO 223012 сәйкес бизнес үздіксіздігін басқару бойынша халықаралық стандарттар ұсынымдарын ескере отырып әзірленді және бекітілді;
- қызметтің үздіксізгін қамтамасыз ету және қалпына келтіру жөніндегі іс-шаралар жоспары тоқсан сайын жаңартылады;
- қызметтің үздіксізгін қамтамасыз ету және қалпына келтіру жөніндегі іс-шаралар жоспары тестілеу.

Операциялық тәуекелдерді басқару бөлігінде:

- Халықаралық стандарттау жөніндегі ұйымының ISO 31000:2009 (тәуекелдерді басқару) және Бағалы қағаздар жөніндегі Халықаралық комиссиялар ұйымының (CPSS – IOSCO) тәуекелдерді басқару жөніндегі халықаралық стандарттар бойынша нұсқауларын ескере отырып, тәуекелдерді басқару ережелері әзірленді және бекітілді;
- тәуекелдерді басқарудың жаңа жүйесі құрылды, нәтижесінде 2017 жылы операциялық тәуекелдерді енгізу деңгейі 2016 жылға қарағанда 24 % төмендеді, 2017 жылы ақпараттық жүйелер мен сыртқы факторлардың қателер мен салдарынан пайда

тәуекел оқиғалардың үлесі 2016 жылмен салыстырғанда екі есеге дейін қысқарды.

КОРПОРАТИВТІК ЕСЕП

Корпоративтік басқару

Акционерлер туралы ақпарат

2017 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Биржаның жарияланған акцияларының жалпы саны 5 млн дана болды, оның 942,013 акциясы орналастырылды, Биржаның акционерлері 54 тұлға болды, олардың ішінде банктер, брокерлік ұйымдар, БЖЗҚ, жеке инвесторлар-жеке тұлғалар болды. Биржаның орналастырылған акцияларының жалпы санының 50,1 % Ұлттық Банктің үлесіне тиесілі.

Акционерлердің жалпы жиналысы

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес акционерлердің жалпы жиналысы Биржаның жоғарғы басқару органы болып табылады. Акционерлердің жалпы жиналысының құзыретіне жататын мәселелер тізбесі "Акционерлік қоғамдар туралы" Қазақстан Республикасының Заңымен және Биржа Жарғысымен айқындалады.

2017 жылдың қорытындысы бойынша Биржа акционерлерінің жалпы жиналысы Биржа жарғысына, Биржаның дивидендтік саясатына, Директорлар кеңесі туралы ережеге өзгерістер мен толықтыруларға, акцияларды сатып алу кезінде олардың құнын анықтау әдістеріне, Биржаның Корпоративтік басқару кодексіне өзгерістер мен толықтыруларға өзгерістер мен толықтыруларды бекітті.

Аталған құжаттар Биржа қызметін корпоративтік басқарудың озық тәжірибесіне сәйкес келтіруге арналған.

KASE Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі Биржаның басқару органы болып табылады және Биржа акционерлерінің жалпы жиналысының айрықша құзыретіне "Акционерлік қоғамдар туралы" Қазақстан Республикасының Заңымен және/немесе Биржаның Жарғысымен қарастырылған

41 СУР.: АКЦИОНЕРЛЕРДІҢ ҚҰРЫЛЫМЫ

- Ұлттық Банк
- Брокерлер
- ЕДБ
- БЖЗҚ
- Бөлшек инвесторлар
- Басқасы

мәселелерді қоспағанда, Биржа қызметін жалпы басқаруды жүзеге асырады.

2017 жылы KASE Директорлар кеңесінің отырыстары Директорлар кеңесі туралы ережеге сәйкес тұрақты негізде өткізілді. Қажетіне қарай Директорлар кеңесі кезектен тыс отырыстар да өткізді.

Есеп берушілік кезеңде Биржаның Директорлар кеңесі отырыстарда оның құзыретіне кіретін, стратегиялық және ағымдағы қызметтің мәселелерін қарастырды. Сұрақтардың тізбесі және олар бойынша шешімдер Биржа Директорлар кеңесінің отырыстарының тиісті хаттамаларында және оның мүшелерінің сырттай дауыс беруімен қабылданған шешімдерде көрініс табады.

Есептік кезеңде Директорлар кеңесі, Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар нарығы туралы заңнамасына және акционерлік қоғамдар туралы заңнамасына сәйкес, Биржаның ішкі қызметін реттейтін 47 Биржалық құжатты, сондай-ақ Биржаның қолданыстағы ішкі құжаттарына түзетулерді қарады және бекітті.

Қабылданған ең маңызды шешімдер:

- Биржалық қызметті жүзеге асыру саласындағы ішкі құжаттар ("Биржалық қызметті жүзеге асыру ережелері"), тәуекелдерді басқару ("Инсайдерлік ақпараттарды пайдалануды бақылау ережелері"), клирингтік қызмет ("Қаржы құралдарындағы операциялар бойынша клиринг Ережелері") актуалданды;
- Биржа 2017 жылы ірі мәмілелерді жасасу туралы шешім қабылдаған жоқ. Қазақстан Республикасының "Акционерлік қоғамдар туралы" заңының 71-73 баптарының талаптарына сәйкес және мүдделі тараптың ерекше қатынастармен байланысты тұлғалармен бірқатар мәмілелер жасалды. Мәмілеге отырғандардың ішінде "Қазақстан Республикасының Ұлттық банк қызметін қамтамасыз ету орталығы" АҚ, "Qazaq Bank" АҚ, "Орталық бағалы қағаздар депозитарий" АҚ, "Сентрас Иншуран" СҚ" АҚ, "BCC Invest" АҚ-"Банк ЦентрКредит" АҚ еншілес компаниясы, "SkyBridge Invest" АҚ, "Қазақстан халықтық жинақ

банкi" АҚ, АО "Halyk Finance" Қазақстан Халық банкінің еншілес ұйымы" АҚ, "Казкоммерцбанк" АҚ, "Казкоммерц Секьюритиз" АҚ ("Казкоммерцбанк" АҚ еншілес ұйымы), "РТРС" ЖШС, "ИРБИС" қаржы нарығының ақпараттық агенттігі ЖШС, "eTrade.kz" ЖШС. Аталмыш мәмілелер туралы ақпараттар Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген мерзімде жарияланды;

- принято решение о ликвидации ТОО "IRBIS" Қаржы нарықтарының ақпараттық агенттігі" ЖШС жою туралы шешім қабылданды.

Директорлар кеңесінің құрамы

(Биржа акционерлерінің жалпы жиналысының 2015 жылдың 15 мамырдағы, 2016 жылдың 11 ақпанындағы, 2017 жылдың 25 мамырындағы шешімдерімен сайланды)

Курманов Жанат Бостанұлы

(Директорлар кеңесінің төрағасы) – Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі төрағасының орынбасары;

Әбдіразақов Елдар Советұлы

"Сентрас Секьюритиз" АҚ директорлар кеңесінің төрағасы;

Айнабаева Шолпан Рахманқұлқызы

"Sky Bridge Invest" АҚ Басқармасының Төрағасы, директорлар кеңесінің мүшесі, "НГСК КазСтройСервис" АҚ директорлар кеңесінің мүшесі, тәуелсіз директоры, "SB Capital" (ЭсБи Капитал) ЖШС Басқарушы директоры, KASE Директорлар кеңесінің мүшесі – тәуелсіз директоры;

Алдамберген Алина Өтемісқызы

KASE Басқармасының Төрағасы;

Жолдасбеков Азамат Мырзаданұлы

"Орталық бағалы қағаздар депозитарийі" АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі – тәуелсіз директоры,

"Бағалы қағаздардың бірыңғай тіркеушісі" АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі – тәуелсіз директоры, "Казкоммерцбанк" АҚ және "Казкоммерц Секьюритиз" АҚ ("Казкоммерцбанк" АҚ еншілес ұйымы) Директорлар кеңесінің төрағасы, тәуелсіз директоры, "Казкоммерцбанк" ЖАҚ Қадағалау кеңесінің тәуелсіз мүшесі, "Қазақстан қор биржасы" АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі, Директорлар кеңесі Төрағасының орнын басуға құқылы тұлға;

Кышпанакөв Виктор Алексеевич

"ЦентрКредит Банкі" АҚ еншілес ұйымы – "BCC Invest" АҚ Басқарма Төрағасының орынбасары;

Мұхамеджанов Әділ Нұрланұлы

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Монетарлық операциялар Департаменті директорының орынбасары;

Сәлімов Ертай Исмаилұлы

"Қазақстан Халық жинақ банкі" АҚ Басқарма Төрағасының орынбасары, KASE Директорлар кеңесінің мүшесі –тәуелсіз директоры;

Ташметов Мирлан Жапарбекұлы

KASE тәуелсіз директоры.

Комитеттер мен комиссиялардың жұмысы

Биржада Директорлар кеңесінің жанында маңызды мәселелерді қарастыруы үшін және Директорлар кеңесіне ұсыныстар дайындау үшін БДиректорлар кеңесінің келесідей комитеттері мен комиссиялары қызмет етеді.

Қазақстан Республикасының "Акционерлік қоғамдар туралы" заңына сәйкес :

- Директорлар кеңесінің Бюджет және стратегиялық жоспарлау жөніндегі комитеті;
- Директорлар кеңесінің Ішкі аудит жөніндегі комитеті;

- Директорлар кеңесінің Кадрлар, сыйақылар және әлеуметтік сұрақтар жөніндегі комитеті.

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы қаулысымен бекітілген, Сауда-саттықты ұйымдастырушының ұйымдастырушылық құрылымына және қор биржасының листингілік комиссиясының құрамына қойылатын талаптарға сәйкес:

- Листингілік комиссия;
- Директорлар кеңесінің Эмитенттердің есеп берушілігі мен аудиті жөніндегі комитеті.

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы қаулысымен бекітілген, Бағалы қағаздардың ұйымдастырылған және ұйымдастырылмаған нарықтарында бағалы қағаздармен және өзге де қаржы құралдарымен жасалған мәмілелерді айла-шарғы жасау мақсатында жасалған деп мойындау және қор биржасының сарапшылық комиссиясының жұмысы мен оның қалыптастыру, сондай-ақ оның сандық құрамына қойылатын талаптарға сәйкес:

- Саараптық комитет.

Директорлар кеңесінің шешімімен бекітілген, Қаржы құралдарымен жасалған мәмілелердің жүзеге асыру барысында туындайтын даулар мен шиеленісулерді шеші тәртібіне сәйкес:

- Даулар мен шиеленісулерді шешу комиссиясы.

Директорлар кеңесінің комитеттері мен Биржаның комиссияларын қалыптастыру және олардың жұмыс тәртібі, сондай-ақ олардың функциясы, сандық құрамы Директорлар кеңесімен бекітілетін қоғамның ішкі құжаттарымен реттеледі.

2017 жылы Биржа Басқармасының Бюджет және Стратегиялық жоспарлау жөніндегі комитетінің 14 отырысы өткізілді; Биржа Басқармасының Кадрлар, сыйақы және әлеуметтік сұрақтар жөніндегі комитетінің 12 отырысы; Биржа директорлар кеңесінің ішкі аудит жөніндегі комитетінің 12 отырысы; Листингілік комиссияның 21 отырысы (сырттай дауыс беруді қоса алғанда); Биржа

директорлар кеңесінің Сараптық комитетінің 10 отырысы; Эмитенттердің қаржылық есептілік және аудит жөніндегі комитетінің үш отырысы өткізілді.

2017 жыл барысында Директорлар кеңесі Биржаның корпоративтік басқару кодексі, Биржаның Жарғысы, Директорлар кеңесі туралы қағидада белгіленген мақсаттар, міндеттер мен функционалдық міндеттерді толық орындады, 2017 жылдағы Биржа қызметінің оң қаржылық нәтижелеріне ықпал етті.

Биржа Басқармасы

Басқарма, Қазақстан Республикасының "Акционерлік қоғамдар туралы" заңында және Биржаның жарғысымен акционерлердің жалпы жиналысының және/немесе Биржалық кеңестің ерекше құзыретіне жатқызылған мәселелерді шешуді қоспағанда, Биржаның ұжымдық атқарушы органы болып табылып, Биржаның ағымдағы қызметін басқарады.

Биржа Басқармасының шешімімен 2015 жылдың 10 қыркүйегінен бастап KASE Басқармасы мүшелерінің құзіреттілігі 2020 жылға дейін ұзартылды.

Биржа Басқармасының құрамы

Алдамберген Алина Өтемісқызы,

Басқарма Төрайымы;

Сабитов Идель Марсильевич,

Басқарма Төрайымының орынбасары;

Хорошевская Наталья Юрьевна,

Басқарма Төрайымының орынбасары;

Цалюк Андрей Юрьевич,

Басқарма Төрайымының орынбасары.

Тұрмагамбетов Қайрат Жұмабекұлы,
даму бойынша басқарушы директоры.

Сыйақылар туралы ақпарат

Директорлар кеңесінің және Биржа Басқармасының мүшелеріне сыйақы төлеу және шығындардың орнын толтыру олармен жасалған келісім-шарттарға сәйкес жүзеге асырылады. Аталған жетекші қызметкерлердің сыйақы мөлшерін акционерлердің жалпы жиналысы, ал Директорлар кеңесі Басқарма мүшелеріне сыйақы мөлшерін қаржы жылындағы Биржаның қаржы-шаруашылық қызметінің нәтижелеріне қарай айқындайды.

Директорлар кеңесінің мүшелеріне сыйақы төлеу

Қазақстан Республикасының "Акционерлік қоғамдар туралы" заңына, Биржа жарғысына және Директорлар кеңесі туралы ережеге сәйкес:

- Директорлар кеңесінің мүшелеріне ай сайынғы сыйақысының мөлшері Биржа акционерлерінің жалпы жиналысының шешімімен анықталады;
- Директорлар кеңесінің кез келген мүшесінің жылдық сыйақысының мөлшері Директорлар кеңесінің осы мүшесіне төленген ай сайынғы сыйақыларының сыйақы төленетін жылдық барлық айларын жалпы алғанда 50%-нан аспауы тиіс;
- Директорлар кеңесінің мүшесі есептік жылы Директорлар кеңесінің отырыстарының, Директорлар кеңесінің сырттай дауыс берулерінің, осы Директорлар кеңесінің мүшесі мүшелік ететін тұрақты қызмет ететін комитеттер мен Биржаның комиссияларының отырыстарының 50 % кем қатысса, осы Директорлар кеңесінің мүшесіне сыйақы төленбейді.

2017 жылы Биржалық кеңес мүшелеріне 51 812 000 (елу бір миллион сегіз жүз он екі мың) теңге төленді.

Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдарының өкілдері болып табылатын немесе Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес сыйақы алмайтын тұлғаларға жататын Биржаның Директорлар кеңесінің мүшелері сыйақы белгіленбейді және төленбейді:

- Қазақстан Республикасының "Бағалы қағаздар нарығы туралы" заңының 84 бабының 4 тармағының және Биржалық жарғының 17-бабы 3-тармағының 1) тармақшасына сәйкес, Биржалық кеңестің мүшесі болып табылатын, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің өкілдері;
- Биржа жарғысының 17-бабы 3-тармағының 2) тармақшасына сәйкес, Директорлар кеңесінің мүшесі болып табылатын Биржа Басқармасының төрағасы.

Биржа Басқармасының мүшелеріне төленетін сыйақы

Қазақстан Республикасының "Акционерлік қоғамдар туралы" заңына, Жарғыға және Басқарма туралы қағидаға сәйкес:

- Басқарма мүшесінің айлық жалақысы Директорлар кеңесінің шешімімен анықталады;
- Басқарманың және Биржа есептік жылдағы қызметінің нәтижелерін қарау бойынша Директорлар кеңесі есептік жылға Басқарма мүшелеріне жыл сайынғы сыйақылар мөлшерін анықтау туралы шешім қабылдайды;
- Басқарма мүшелері үшін жыл сайынғы сыйақысының мөлшері есептік жыл барысында Басқарма мүшелерінің жұмысын бағалау нәтижелері бойынша Директорлар кеңесінің шешімімен анықталады.

2017 жыл барысында (2017 жылдың 1 қаңтарынан 31 желтоқсанына дейін) Биржа Басқармасының мүшелеріне 133,741,025.94 (бір жүз отыз үш миллион жеті жүз қырық бір мың жиырма бес) теңге 94 тиын төленді.

Персоналды басқару

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша KASE тізімінің көлемі 143 бірлікті құрады. Кестеде есептік кезеңнің соңында KASE қызметкерлерінің құрылымы туралы ақпарат берілген.

№	Көрсеткіштің атауы	Нақты мәні
1	Штаттық саны	142 бірл.
2	Тізімдік саны	143 бірл.
3	Персоналдың орташа жасы	35–36 жыл
4	Персоналдың білімдік құрылымы (орташа)	1. Орта арнайы мамандандырылған. 2. Жоғарғы – 117 работников. 3. ЖОО-дан кейін – 22 қызметкер, соның ішінде: – ғылым докторы – бір қызметкер, – шетелдік білімі бар – 15 қызметкер, оның ішінде: – "Болашақ" бағдарламасы бойынша білім алған – екі қызметкер
5	Гендерлік құрам	ерлер – 57 адам (40 %), әйелдер – 86 адам (60 %)

Персоналды басқару саясатын іске асыру

Персоналды басқару саясаты (бұдан әрі – Саясат) Директорлар кеңесінің шешімімен бекітілген "жоғары деңгейлі" құжат болып табылады және есептік кезеңде жаңа редакцияда әзірленді және бекітілді. Саясат Биржаның миссиясын іске асыруға және оның мақсаттары мен міндеттерін жүзеге асыруға бағытталған, сондай-ақ Биржа қызметкерлерін басқаруда қолданылатын Биржаның корпоративтік құндылықтарына негізделген принциптер мен тәсілдердің жиынтығын анықтайды.

Үміткерлерді іріктеу және қабылдау жүйесі. Конкурстық іріктеудің негізгі қағидалары қабылдау бойынша негізгі критерий-біліктілік талаптары бар мамандардың сәйкестігі, сондай-ақ KASE-нің корпоративтік мәдениетіне сәйкес келетін кандидаттардың, ашықтық

және объективтілік болып табылады. Есептік кезеңде 30 үміткер қабылданды.

Кадрлардың тұрақтылығы. Қызметкерлер тұрақтылығының көрсеткіштерінің бірі – есептік кезеңнің қызметкерлердің тұрақтамауы аяғында 13,8% құрады (өз еркімен жұмыстан шыққан адам саны – 19 болды).

Қызметкерлердің жұмысын бағалау. KASE қызметкерлерінің жұмысын бағалау ішкі құжаттар негізінде жүзеге асырылады. Қызметтерді бағалау жүйесінің негізгі мақсаты қызметкерлерді Биржаның мақсаттарына жетуге ынталандыру және KASE қызметкерлеріне қойылатын талаптарды қанағаттандыру болып табылады.

Қызметкерлерді оқыту және дамыту. Тренинг және кәсіби даму-KASE корпоративтік мәдениетінің бөлігі. Биржа қызметкерлердің өздерін дамытуға және кәсіпқойлық деңгейін көтеруге деген ұмтылысын қолдайды. Мәселен, 2017 жылы Биржаның 63 қызметкері өзгерісті басқару және басқару дағдылары, ҚЕХС 9 жаңа стандарттары және Салық кодекстің өзгеруі, ақшаны жылыстатумен және тланкестікті қаржыландырумен қарсы әрекетке байланысты және т.б. тақырыптар бойынша оқытудан өтті.

Развитие корпоративной культуры KASE

Биржа корпоративтік мәдениетті, оның ішінде жоғары корпоративтік рухты, ұжымдық бірлікті және Биржаға, оның алдына қойылған миссиялар, мақсаттары мен міндеттеріне адалдықты, есеп беру кезеңінде жүзеге асырылатын, ерекше маңызды жұмыстар мен жобалар бойынша қызметкерлерді ынталандыру арқылы, сондай-ақ корпоративтік іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу арқылы белсенді түрде дамытады.

2017 жылы Биржаның қызметкерлері Наурыз мейрамы, Ұлттық Банк, Алматы марафоны, Балаларды қорғау күні (балалар суретінің байқауы), KASE тимбилдинг және басқа да корпоративтік іс-шараларға қатысты.

Адал және мінсіз еңбегі үшін жұмыс, кәсіби дағдылар және қаржы секторының дамуына айтарлықтай үлес

қосқаны үшін, Биржаның 10 қызметкері "Ең үздік қаржыгер" қоғамдық медалімен, бір қызметкерінің "Еңбегі сіңген қаржыгер" ҚҚА қоғамдық медалімен марапатталды.

Биржа 2017 жылы өткізілген аса маңызды жұмыстар мен жобалар бойынша 56 қызметкерге сыйақы беріп, алғыс грамоталармен марапаттады.

KASE корпоративтік әлеуметтік жауапкершілігі

Биржа халықтың қаржылық сауаттылығы мәселесіне ерекше назар аударады. Осыған байланысты, Биржа жастардың (студенттердің), кәсіпкерлердің және бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдері сияқты халықтың түрлі топтары үшін ағартушылық жұмысын белсенді жүргізеді. Биржаның құрылымдық бөлімшелерінің қызметкерлері, соның ішінде KASE басшылығын қоса алғанда, Биржаның аумағында және университеттерде қор нарығы туралы танымдық лекциялар жүргізеді.

Жыл барысында Биржаның қызметкерлері қайырымдылық акцияларын өткізді:

- "Ақмола облысындағы су тасқынына жапа шеккендерге көмек" қайырымдылық акциясы;
- "Ұлы Отан соғысының ардагерлеріне көмек" қайырымдылық акциясы;
- 1 қыркүйек-Білім күніне орай "№1 балалар үйіне көмек" қайырымдылық акциясы.

Халықаралық қызмет

Биржа 2017 жылы халықаралық аренада отандық қор нарықты дамытуын өз қызметін жалғастырды.

Дүниежүзілік биржалар федерациясы (WFE), Еуро-Азиялық биржалар федерациясы (FEAS), ТМД Халықаралық биржалар ассоциациясы (MAB CIS) үш халықаралық биржалық бірлестіктердің мүшесі бола тұра, KASE олардың қызметіне белсене қатысады. Биржалық бірлестіктер биржалық ұйымдардың қызметін жетілдіру және тұтастай алғанда биржалық бизнестің

тиімділігін арттыру бойынша тәжірибе алмасу үшін тиімді алаң болып табылады.

WFE мүшелігі шегінде Биржа дамушы нарықтардағы бөлшек сауда-саттықты арттыру туралы есептік әзірлеуге қатысты. KASE бөлшек сауда шоттарының белсенділігінің динамикасында жалпы сауда-саттық көлемінде және жеке инвесторлармен сауда-саттық жүргізу үшін қол жетімді өнімдердің саны ұсынылды. Зерттеуге барлығы 14 биржа қатысты.

2017 жылдың қыркүйек айында KASE биржа қызметкерлері үшін FEAS мүшелеріне арналған "FEAS On-Site Trading" бір апталық тренинг ұйымдастырды және өткізді. Тренингке Muscat Securities Market, Nasdaq OMX Армения, CSD Iran, Iran Fara Bourse, Tehran Stock Exchange және "Тошкент" Республикалық қор биржасының өкілдері қатысты. Тренинг аясында KASE мамандары қазақстандық қор нарығының жалпы тұсаукесерін өткізді және Биржаның қызметін жан-жақты сипаттады.

KASE Басқармасының төрағасы 2015 жылдан бастап FEAS Жұмыс комитетінің төрағасы болып табылады. Жыл бойы осы ұйымның қамқорлығымен екі жұмыс сессиясы өткізілді. Қазіргі уақытта MIFID 2 – Еуропалық Одақтағы қаржылық компаниялардың қызметін реттейтін ережелер жиынтығына сәйкес қор нарығын реттеу нормаларын зерделеу бойынша жұмыс жалғасуда.

Биржа қызметіндегі озық тәжірибелер мен стандарттарды енгізу және отандық қор нарығын одан әрі дамыту үшін халықаралық тәжірибені қолдану үшін, халықаралық институттармен белсенді жұмыс жүргізуде..

Қор биржасы бірге Дүниежүзілік банктің халықаралық қаржы корпорациясы маусымда 2017 жылы Біріккен Ұлттар Ұйымының бастамасы "Тұрақты қор биржаларының" (БҰҰ SSE) қор биржасының қосылу бөлігі ретінде ұйымдастырды және бағалы қағаздар нарығының кәсіби қатысушылары, аталған компаниялар мен сараптамалық қауымдастықтың өкілдерімен дөңгелек үстел өткізді, оның барысында әдістер ESG

талқыланды. IFC қолдауымен биржасында екінші жартысында және халықаралық сарапшылар тобы ESG критерийлер бойынша листингілік компаниялардың есеп сапасын жақсартуға мүмкіндік беретін ESG Әдістемесіне қосымша талаптар жасады.

Биржа қоғамдағы әйелдердің рөлін арттыру және экономикалық қызмет әйелдердің қатысуын арттыру үшін бағытталған БҰҰ жаһандық бастамаларына белсенді қатысады. Наурыз айында Биржа гендерлік теңдікке арналған "Ring the Bell for Gender Equality" сауда-саттықтың ресми ашылуы және 8 наурыз Халықаралық әйелдер күніне орайластырылған салтанаты іс-шара өтті.

2017 жылы эмитенттер мен инвесторларды тарту механизмін зерттеуге, тәжірибе алмасу, әсіресе листинг құрылымының ерекшеліктерін әңгімелеу және Жапондық Биржалар Тобы, Iran Fara Bourse, Мәскеу Биржасы, Санкт-Петербург қор биржасы, NASDAQ Таллин және Nasdaq OMX Армения сияқты ірі қор биржаларымен ынтымақтастықты нығайту мақсатында ұйымдастырылып, өткізілген жұмыс кездесулер болып өтті.

2017 жылы "Қазақстан Республикасының және Қытай Халық Республикасының ұлттық валюталарындағы есеп айырысулар: қазіргі жағдайы, тенденциялары және перспективалары" халықаралық конференциясы аясында Биржа "China Limited" банкімен өзара түсіністік туралы меморандумға қол қойды. Меморандум екі елдің ұлттық қаржы нарықтарының өзара әрекеттестігін дамытуға және Қытай мен Қазақстанның ұлттық валюталарындағы сауда-саттықты дамытуға жаңа серпін беруге бағытталған.

2017 жылдың маусым айында Биржа өкілдерінің Мәскеуге жұмыс іссапары барысында KASE және "Мәскеу биржасы" ЖАҚ (MOEX) Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясының биржалық нарығын жылжыту бойынша ынтымақтастықты дамыту мақсатында өзара түсіністік туралы меморандум жасасты. Ынтымақтастықтың негізгі мақсаттары биржалық нарықтардың кәсіби қатысушыларына өзара

қол жетімділікті қамтамасыз етуге көмектесу; биржалық сауда-саттық, саудалық қаржы құралдары және олардың эмитенттері туралы ақпарат алмасу және тарату; IT-инфрақұрылымын дамыту саласындағы ынтымақтастық және биржалық сауда-саттықтың алдындағы және одан кейінгі процедураларды енгізу.

Тәуекелдерді басқару жүйесі

Биржада тәуекелдердің мынадай түрлерін айқындайтын және сараланатын тәуекелдерді басқарудың кешенді жүйесі құрылды:

- операциялық;
- несиелік;
- нарықтық және жүйелік;
- құқықтық;
- беделдік;
- өтімділіктен айырылу тәуекелі;
- басқа.

Тәуекелдерді басқару функцияларын бизнес-процестерге біріктіру тәуекелдерді уақтылы анықтауға, олардың әсерін бағалауға, теріс әсерді барынша азайту және/немесе олардың орындалу ықтималдығын азайту үшін оларға тиімді жауап беруге мүмкіндік береді. Есептік кезеңде тәуекелдерді басқарудың тиімді үрдісін тұрақты түрде қолдау мақсатында:

- тәуекелдерді сәйкестендіру, бағалау және бақылау мәселелері бойынша құрылымдық бөлімшелер арасында ақпараттармен алмасу іске асырылды;
- тәуекелдерді сәйкестендіру бойынша тұрақты процедура жүргізілді, атап айтқанда тәуекелдер тізілімін және тәуекелдер картасын, негізгі тәуекел көрсеткіштерін қалыптастыру және одан әрі мониторинг жүргізу мақсатында сәйкестендіру және тәуекелдерді бағалау бойынша жыл сайынғы сауалнама жүргізілді. Бұл барлық бизнес-процестерді жан-жақты талдау негізінде тәуекел факторлары мен қауіп-қатер объектілерін сәйкестендіруді тұспалдайды;
- тәуекелдерді азайту үшін шаралар қолданылды, тәуекелдерді басқару жүйесінің бірыңғай

процедуралары мен элементтерін қоса алғанда, тұрақты және қажетті процедуралар жүргізілді, ағымдағы тәуекелдер бағаланды, оның ішінде мониторинг, тәуекелдерді басқару параметрлері жыл бойы қайта қаралды, Биржаның қызметі үшін технологияларды және ережелерді жетілдіру бойынша жұмыс жүргізіліп, тәуекелдерді минимизациялау мақсатында қарастырылған барлық жоспарланған іс-шаралар бақыланады, мониторинг жүргізіледі және есептік кезеңде аяқталды;

- меншікті активтер мен клирингілік қызметтің тәуекелдеріне стресс-тестілеулер жүйелі түрде жүргізілді;
- меншікті активтерді инвестициялау кезінде туындайтын тәуекелдерді жүйелі бэк-тестілеу жүйелі түрде жүргізілді;
- Нарықтық тәуекелдер комитеті, Инвестициялық комитет қызмет етті;
- Биржа қызметкерлерінің тәуекелдік мәдениетін көтеру бойынша тұрақты жұмыс жүргізілді, оның ішінде Биржада тәуекел мәдениетін арттыру мақсатында семинар ұйымдастырылды және тәуекелдерді басқару жүйесі бойынша құрылымдық бөлімшелердің басшылары мен тәуекелдерді басқарудың ішкі құжаттары бойынша, басқару және операциялық шешімдер қабылдау кезінде тәуекелді-бағдарланған әдісті орнату үшін оқыту жүргізілді.

Бұдан басқа, есептік кезеңде тәуекелді оқиғалардың жинақталған тарихы жүйеленді және тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шараларды оперативті түзетуге және Биржа басшылығының басқарушылық шешімдерін қабылдаған кезде тәуекелдерге бағдарланған тәсілді құруға және тәуекелдерді басқарудың альтернативтік механизмдерін әзірлеуге мүмкіндік беретін тәуекелдер сценарийлері құрастырылды.

Тәуекелдерді басқару бөлімі Биржаның қызметін басқару жүйесін жақсарту жұмыстарын жүргізді. Осы жүйені жетілдіру шегінде, Директорлар кеңесінің бекіткен, Қызметтің үздіксіздігін басқару саясатының жаңа редакциясы әзірленіп, бизнестің үздіксіздігін басқару бойынша ISO 22301 халықаралық стандарттары

ескерілді және, Биржа Басқармасымен бекітілген, Қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз етуді және қалпына келтіруді ұйымдастыру ережелері мен Қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз етуді және қалпына келтіруді ұйымдастыру жоспары әзірленіп, бекітілді.

Жаттығу барысында Биржа қызметкерлері газдан және түтіннен қорғанудың жеке жиынтықтарын пайдаланды және шартты түрде жараланған қызметкерлерді эвакуациялауға бойынша жаттықты. Жаттығу барысында үздіксіздік пен қалпына келтіру командасының кейбір мүшелері резервтік орталыққа резервтік Биржа серверлерін пайдалана отырып, валюталық сауда-саттықты ұйымдастыру жұмысының үздіксіздігін қамтамасыз етті.

2017 жылы Тәуекелдерді басқару департаменті инсайдерлік ақпараттарды пайдалануды бақылаудың халықаралық тәжірибесін зерттеді, оның көмегімен Инсайдерлік ақпараттарды пайдалануды бақылау ережелері әзірленіп бекітілді. Бұл ережелер шектейді, инсайдерлік ақпараттардың құпиялылығын сақтау, инсайдерлік ақпараттарға рұқсаттамаға құқығын бөлу және оған мониторинг жүргізу, Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар нарығының инсайдерлік ақпараттарды заңсыз пайдаланған жағдайда алдын алу тәртібі, сондай-ақ Биржаның, оның лауазымды тұлғалары мен қызметкерлерінің Қазақстан Республикасының заңнамасының талаптарын және ішкі бақылау ережелерінің талаптарын орындауын бақылау жүргізудің тәртібі, соның ішінде инсайдерлік ақпараттарды пайдаланумен жасалған мәмілелерді болдырмау және инсайдерлік ақпаратты беру/ашу туралы ережелерді қамтиды.

Ішкі аудит жүйесі

Ішкі аудит қызметінің жұмыс істеуін қамтамасыз ету үшін Ішкі аудит қызметі тәуелсіздік және объективтілік принциптеріне негізделіп, тәуекелдерді бағалап, корпоративтік басқару саласындағы тәуекелдерді пара-пар және тиімді бақылайды, және өз қызметін жүзеге асыратын, Биржаның корпоративтік басқару, оперативтік қызметі және ақпараттық жүйелер саласындағы

тәуекелдерді басқарудың тәуекелдігін, тиімділігі мен тиімділігін бағалайды:

- Биржаның стратегиялық мақсаттарына жету;
- Биржаның қаржы-шаруашылық қызметі туралы ақпараттың сенімділігі мен тұтастығы;
- Биржа қызметінің тиімділігі мен нәтижелілігі және оның даму жоспарлары;
- Биржа активтерінің сақталуы;
- Қазақстан Республикасының заңнамасының талаптарын сәкестік;
- Биржаның жарғысына, ішкі құжаттарында, Биржаның органдарының шешімдеріне сәйкес;
- Биржаның барлық операциялық жүйелерінің, үдерістерінің және процедураларының сапасы мен сәйкестігін, оның ұйымдастырушылық құрылымын, қызметін қамтамасыз ету және Биржаның мақсаттарына жету үшін оның ресурстарының сапасы мен жеткіліктілігін бағалау;
- Биржаның ақпараттық жүйелерінің қауіпсіздігін (қорғалуын), олардың ұтымдылығын және пайдалану тиімділігін бағалау.

Ішкі аудит қызметі жеке тексерулерді жүргізу кезінде қолданылатын тәсілдерді дер кезінде өзгерту үшін Биржаның бақылау ортасындағы және тәуекелдер деңгейіндегі өзгерістерді үнемі қадағалап отырады. Биржаның ішкі бақылау жүйесін жетілдірудің анықталған кемшіліктері мен мүмкіндіктері Ішкі аудит қызметінің қорытындыларында көрініс тапты, Биржаның жауапты департаменттеріне, Басқармасына және Директорлар кеңесінің назарына жеткізіледі.

2017 жылы Ішкі аудит қызметі 14 жоспарлы аудитті өткізді, Биржа Басқармасы олардың нәтижелері бойынша анықталған кемшіліктерге ішкі бақылауды жетілдіруге бағытталған іс-шаралар жоспарын бекітті және жүзеге асырды.

Ішкі аудит қызметі осы жоспарлардың орындалуына мониторинг жүйелі түрде жүргізеді.

Экологиялық жауапкершілік

Биржа жалпы қызметті жүзеге асыру кезінде экологиялық принциптерін ұстанады. Экологиялық ортаға өз ықпалын басқару және осы ұстанымдарды іске асыру үшін қағазды үнемді пайдалану, шығын материалдарын және энергия ресурстарын пайдалану бойынша шаралар қабылданады; электронды құжат айналымы және электрондық есеп беру жүйесі жетілдірілуде.

ҚЫСҚАРҒАН СӨЗДЕР ЖӘНЕ ТЕРМИНДЕР

ALT	Алматы уақыты (GMT + 06:00)
EMEA	"Europe, the Middle East and Africa" аббревиатурасы
FTSE	Financial Times Stock Exchange
FEAS	Federation of Euro-Asian Stock Exchanges
IFC	International Finance Corporation
IPO	Initial Public Offering (первичное публичное размещение)
KASE	"Қазақстан қор биржасы" АҚ атауының аббревиатурасы
KASE_BY	корпоративтік облигациялардың кірістілік индексі
MSCI	Morgan Stanley Capital International
S&P	Standard & Poor's
TOD	мәміле жасалған күні оны орындау сол күні жүзеге асырылатын, есеп айырысудың шарты ("today" ағылшын сөзінен)
TOM	мәміле жасалған күні оны орындау келесі жұмыс күні жүзеге асырылатын, есеп айырысудың шарты ("tomorrow" ағылшын сөзінен)
TONIA	Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздарымен жасалатын автоматты репо нарығында бір күн мерзімге репо операциясын ашу мәмілесі бойынша орташа сараланған пайыздық мөлшерлеме
TWINA	Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздарымен жасалатын автоматты репо нарығында жеті күн мерзімге репо операциясын ашу мәмілесі бойынша орташа сараланған пайыздық мөлшерлеме
WFE	World Federation of Exchanges
АҚ	Акционерлік қоғам
ҚҚА	Қазақстан қаржыгерлерінің Ассоциациясы
ЕДБ	Екінші деңгейдегі банк (банктер)
Биржа	"Қазақстан қор биржасы" АҚ
KASE тобы, биржалық топ	"Қазақстан қор биржасы" АҚ мен оның еншілес ұйымдары "ИРБИС" Қаржы нарықтарының ақпараттық агенттігі" ЖШС және "eTrade.kz" ЖШС
ЖІӨ	жалпы ішкі өнім
қ.	қаласы

МБҚ	мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздар
ЕОБ	Еуропалық орталық банк
KASE Индексі	KASE акциялар нарығының индексі
ИРБИС	"ИРБИС" қаржы нарықтарының ақпараттық агенттігі" ЖШС – Биржаның еншілес ұйымы
маркет-мейкер	Белгілі бір тұрпаттағы бағалы қағаздар бойынша екі жақты баға белгілеулерді үнемі жариялап, қолдап отыру бойынша өзіне міндеттеме алған, маркет-мейкер ретінде Биржамен мойындалған, Биржа мүшесі
млн	миллион
млрд	миллиард
ХВҚ	Халықаралық валюта қоры
Қаржы министрлігі	Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі
АЕК	Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес төленетін, жәрдемақыларды және басқа да әлеуметтік төлемдерді, сондай-ақ айыппұл ықпалшараларын қолдану үшін және басқа да төлемдерді есептеу үшін айлық есептік көрсеткіш, оның мөлшері әр тиісті жылға Қазақстан Республикасының "Республикалық бюджет туралы" заңдарымен анықталады
ХҚҰ	Халықаралық қаржы ұйымы
Ұлттық Банк	Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі
"Атамекен" ҚР ҰКП	"Атамекен" Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы
РФ	Ресей Федерациясы
БАҚ	Бұқаралық ақпарат құралдары
АҚШ	Америка Құрама Штаттары
мың	мың
трлн	триллион
ЖШС	жауапкершілігі шектеулі серіктестік
Сауда-саттық жүйесі	"Қазақстан қор биржасы" АҚ сауда-саттық жүйесі
ФРЖ	Федералды резервтік жүйе
Орталық депозитарий	"Орталық бағалы қағаздары депозитарийі" АҚ